

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИГОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

УДК 339.9:338.439

ПОГОДЖЕНО

Декан факультету (Директор ННІ)

Гуманітарно-педагогічного факультету, кандидат
філософських наук, доцент

Савицька І.М.

2023 р.

ДОПУСКАЄТЬСЯ ДО ЗАХИСТУ

Завідувач кафедри

міжнародних відносин і суспільних наук
доктор політичних наук, професор

Шевчук О.В.

2023 р.

МАГІСТЕРСЬКА РОБОТА

на тему:

Ресурси і моделі вирішення

глобальної продовольчої проблеми

Resources and models for solving the global food problem

Спеціальність: Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Магістерська програма: Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії

Програма підготовки: освітньо-професійна

Гарант освітньої програми

доктор політичних наук, доцент Макаренко Л.П.

Керівник магістерської роботи

Кандидат історичних наук, доцент

Виконав(ла)

Кравченко Н.Б.

Данюк Д.О.

КИЇВ – 2023

НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ БІОРЕСУРСІВ
І ПРИРОДОКОРИСТУВАННЯ УКРАЇНИ
ГУМАНІТАРНО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ

НУБІП України

ЗАТВЕРДЖУЮ

Завідувач кафедри міжнародних відносин
і суспільних наук

Дідовчук О.В.

2023 р.

НУБІП України

ЗАВДАННЯ

ДО ВИКОНАННЯ МАГІСТЕРСЬКОЇ КВАЛІФІКАЦІЙНОЇ РОБОТИ
СТУДЕНТУ

Данюк Дмитро Олександрович

НУБІП України

Спеціальність 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

Освітня програма «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»

Орієнтація освітньої програми **освітньо-професійна**

Тема магістерської роботи: «Ресурси і моделі вирішення глобальної
продовольчої проблеми»

Затверджена наказом ректора НУБІП України від 28.11.2022

Термін подання завершеної роботи на кафедру " " 2023 р.

НУБІП України

Вихідні дані до магістерської роботи:

1) Наукові дослідження з питань вивчення проблеми продовольства у
світі;

2) Вітчизняні та зарубіжні літературні джерела з проблеми дослідження;

Перелік питань, що підлягають дослідженню:

– охарактеризувати категорію "глобальна продовольча проблема" у
сучасних міжнародних відносинах;

– визначити стан дослідження проблеми та джерельну базу;

– дослідити основні тенденції розвитку ситуації з глобальної продовольчої
проблеми у світі;

– виконати огляд світових моделей вирішення глобальної продовольчої
проблеми;

– сформулювати перспективи інших методів для розв'язання проблеми
нестачі продовольства у світі;

– визначити проблеми нестачі продовольства в Україні та варіанти їх
вирішення.

НУБІП України

Дата видачі завдання _____
Керівник магістерської роботи _____
Завдання прийняв до виконання _____

“ ”
_____ 2023 р.
Кравченко Н.Б.
Данюк Д.О.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

РЕФЕРАТ

магістерської роботи
студента магістратури гуманітарно-педагогічного факультету
спеціальності 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та
регіональні студії»,

освітньо-професійної програми «Міжнародні відносини, суспільні
комунікації та регіональні студії»

Національний університет біоресурсів і природокористування
України

Ланюка Дмитра Олександровича

на тему: «Ресурси і моделі вирішення глобальної продовольчої
проблеми»

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку
використаних джерел з 93 найменувань і 9 додатків.

Робота присвячена вивченню глобальної продовольчої проблеми. Зокрема,
ключем до розуміння важливості глобальної продовольчої проблеми для
міжнародних відносин та суспільства загалом є її важливість - від
необхідного виробництва продовольства до забезпечення усіх держав
потрібною кількістю продуктами харчування.

Зважаючи на значний потенціал України у вирішенні глобальної
продовольчої проблеми та її можливості щодо експорту, вивчення цього
питання сьогодні має високий ступінь актуальності та потребує ретельного
дослідження для розуміння необхідності та шляхів вирішення вітчизняної
продовольчої проблеми та повернення позицій Україні у світовому ланцюгу
поставок.

Необхідно відзначити, що погляди на роль глобальної продовольчої
проблеми різко змінилися за останні кілька десятиліть. Сучасні економісти
сьогодні переважно погоджуються, що роль вирішення глобальної
продовольчої проблеми є невід'ємною частиною здорового розвитку
держави. Більшість вчених відзначає, що глобальна продовольча проблема
є однією з основних на сьогоднішній день та майбутнє. У процесі
дослідження з'ясовано, що глобальна продовольча проблема сьогодні
відіграє важливу роль у міжнародних відносинах та у глобалізаційних
процесах.

Ключові слова за темою кваліфікаційної роботи: глобальна продовольча
проблема, державна підтримка, сфера сільського господарства, АПК,
агроіндустрія, глобалізація.

ЗМІСТ

НУБІП України	
ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ	6
АНОТАЦІЯ	7
ВСТУП	9
1. РОЗДІЛ I. ВІДОМОСТІ ПРО ГЛОБАЛЬНУ ПРОДОВОЛЬЧУ ПРОБЛЕМУ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ	13
1.1 Глобальна продовольча проблема: причини виникнення	13
1.2 Важливість глобальної продовольчої проблеми для України	23
2. РОЗДІЛ II. ГЛОБАЛЬНА ПРОДОВОЛЬЧА ПРОБЛЕМА В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ	32
2.1. Причини загострення продовольчої проблеми в контексті сучасного світового економічного розвитку	32
2.2 Шляхи вирішення продовольчої проблеми в системі національної безпеки	45
3. РОЗДІЛ III. МОЖЛИВІ ТА ДІЮЧІ ВАРІАНТИ ВИРІШЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОБЛЕМИ	52
3.1 Продовольча безпека: сім'я розв'язання проблеми вже посіяно	52
3.2 Досвід вирішення проблеми продовольчої безпеки в країнах світу	55
3.3 Сучасні глобальні стратегії вирішення продовольчої проблеми	64
ВИСНОВКИ	76
СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ	83
ДОДАТКИ	95
НУБІП України	
НУБІП України	
НУБІП України	

ПЕРЕЛІК УМОВНИХ ПОЗНАЧЕНЬ

Глобал Food Security Index – GFSI - індекс глобальної продовольчої безпеки;

СГ – сільське господарство;

ООН – Організація Об'єднаних Націй;

АПК – агропромисловий комплекс;

ФАО – продовольча та сільськогосподарська організація ООН;

ВООЗ – Всесвітня організація охорони здоров'я;

СОТ – Світова організація торгівлі;

ЮНЕП – Програма ООН з довкілля;

IFAD – Міжнародний фонд сільськогосподарського розвитку;

UNICEF – Дитячий фонд ООН;

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

АНОТАЦІЯ

Данюк Дмитро Олександрович. Ресурси і моделі вирішення глобальної продовольчої проблеми. Кваліфікаційна робота на здобуття ступеня магістр за спеціальністю 291 «Міжнародні відносини, суспільні комунікації та регіональні студії». – Національний Університет біоресурсів і природокористування України, Київ, 2023.

Зміст анотації

Об'єкт дослідження – глобальна продовольча проблема. Предметом роботи є дослідження продовольчої проблеми у світі та напрямів її вирішення. Мета роботи – дослідження світових моделей вирішення глобальної продовольчої проблеми.

Методи дослідження: критичний аналіз літературних джерел щодо теми роботи; ретроспективне вивчення та аналіз показників появи та поширення продовольчої проблеми у світі; статистико-економічні (прийоми групування, порівняння, табличний) щодо аналізу теми дослідження, синтезу та дедукції, узагальнення при визначенні проблем та перспектив розв'язання глобальної продовольчої проблеми, а також можливої продовольчої проблеми в Україні.

Встановлено, що продовольча проблема може бути вирішена і за допомогою України, яка має значний продовольчий потенціал, але потребує комплексної державної підтримки. Виявлено, що світова продовольча проблема не зникала, а навіть збільшує свої масштаби кожний рік. Визначено перспективи розвитку моделей вирішення глобальної продовольчої проблеми на прикладі деяких країн світу.

Отримані результати можуть бути використані студентами, вченими, аспірантами, докторантами для подальшого вивчення глобальної продовольчої проблеми і напрямків її розв'язання.

Кваліфікаційна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел з 93 найменувань та 9 додатків. В першому розділі роботи розкрито відомості про виникнення глобальної продовольчої проблеми як у світі та в Україні; у другому розділі досліджено глобальну продовольчу проблему в контексті економічного розвитку та національної безпеки; в третьому розділі виконано аналіз сучасних можливих та діючих варіантів вирішення глобальної продовольчої проблеми. Зміст кваліфікаційної роботи викладено на 103 сторінках друкованого тексту.

Ключові слова за темою кваліфікаційної роботи: глобальна продовольча проблема, державна підтримка, сфера сільського господарства, АПК, агроіндустрія, глобалізація.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

ВСТУП

НУБІП України

Актуальність дослідження. За останні десятиліття, гострими

постали питання як безпекового характеру, так і соціально економічного, які отримали назву глобальні. Серед них однією з основних є продовольча

проблема. Для вирішення цієї проблеми, зусиль однієї якоїсь окремої держави вже недостатньо, необхідно мати добре налагоджене

співробітництво різних суб'єктів міжнародного права. У зв'язку зі складністю прояву, глобальна продовольча проблема є однією з найбільш

загрозливих і потребує найбільш швидкого реагування. Тільки після створення у 1945 р. Продовольчої й сільськогосподарської організації при ООН (ФАО) розпочався глибокий аналіз стану забезпечення населення

нашої планети продовольством, було виявлено основні господарські регіони виробництва продуктів харчування та споживання продовольчої

продукції. Дослідники вважають, що продовольча проблема це багатопланове явище, яке впливатиме і впливає на усі процеси, і на суспільні в тому числі. Тому вона повинна розглядатись у взаємозв'язку з

економічною системою, політичним устроєм держави, національними традиціями господарювання тощо.

НУБІП України

Світова продовольча проблема є переплетенням інтересів окремої людини, соціальних груп, суспільства та світового співтовариства в цілому

з приводу задоволення потреб людей у продуктах харчування. Значущість

продовольчої проблеми визначається передусім тим, що в структурі потреб людини потреба в їжі є пріоритетною. У сучасних умовах соціально-політичного розвитку регіонів світу спостерігається нерівномірність

виробництва та споживання продуктів харчування. За думкою фахівців, у країнах, де недостатньо розвинене сільське господарство, зазвичай

виникають труднощі з продовольством. Це передусім стосується держав,

НУБІП України

що розвиваються. Як свідчить процес економічного розвитку цих країн, подолання продовольчої проблеми самостійно вони не зможуть.

У міжнародних відносинах особлива увага приділяється питанню продовольства. Це комплекс інтересів окремих осіб, соціальних груп, суспільства та всесвітньої спільноти в цілому щодо задоволення потреб людей у харчових продуктах. Продовольство, його виробництво, розподіл і споживання основні складові глобальної економічної системи.

Важливість питання продовольства пояснюється передусім тим, що людські потреби в їжі є найважливішими. Проте ступінь їх задоволення

залишається недостатнім. На початку XXI століття проблема продовольства залишається невирішеною. Зараз на планеті, де проживає понад 7 мільярдів людей, близько 800 мільйонів споживають менше їжі, ніж

необхідно для нормального життя. Розв'язання цієї проблеми відбувається дуже повільно, тому необхідно визначити кореневі причини і тільки потім протидіяти їм.

Аналіз останніх досліджень та публікацій в галузі продовольчої проблеми здійснювався вченими як з-за кордону, так і в Україні.

Дослідницький інтерес до глобальної продовольчої проблеми виявили такі вчені, як К. Арауджо, О. Бадьян, А. А. Гордєєв, Ж. Ж. Дезір, В. А. Дергачев, Дж. Дрезе, В. Ейкройд, Е. Екхольм, З. М. Ільїна, А. В. Ішханов, О. В. Кайгородцев, Е. Кеннеді, К. Кленнерт, Є. В. Ковальов, Д. Махендра, С.

Османі, Л. С. Ревенко, А. Сен, К. Тіммер, Д. Хідей, Р. Шахідур, Шенген Фен, Т. Пульц, О. М. Чумаков та інші. Проте роботи цих авторів розглядали проблему продовольства з різних точок зору, не враховуючи інших аспектів. Саме тому важливо систематизувати всі групи причин, які впливають на загострення проблеми голоду та недоїдання у світі, щоб подальше протистояння цим явищам було більш ефективним.

Мета і завдання дослідження. Метою роботи є дослідження глобальної продовольчої проблеми.

Відповідно до обраної мети роботи визначимо наступні завдання для дослідження:

– охарактеризувати категорію "глобальна продовольча проблема" у сучасних міжнародних відносинах;

– визначити стан дослідження проблеми та джерельну базу;

– дослідити основні тенденції розвитку ситуації з глобальної продовольчої проблеми у світі;

– виконати огляд світових моделей вирішення глобальної продовольчої проблеми;

– сформулювати перспективи інших методів для розв'язання проблеми нестачі продовольства у світі;

– визначити проблеми нестачі продовольства в Україні та варіанти їх вирішення.

Об'єкт дослідження – продовольча проблема.

Предметом роботи є дослідження світової глобальної продовольчої проблеми та варіанти для її вирішення.

У кваліфікаційній роботі використані наступні методи дослідження: критичний аналіз літературних джерел щодо теми роботи; ретроспективне вивчення та аналіз показників появи та поширення продовольчої проблеми у світі; статистико-економічні (прийоми групування, порівняння, табличний) щодо аналізу теми дослідження, синтезу та дедукції, узагальнення при визначенні проблем та перспектив розв'язання глобальної

продовольчої проблеми, а також можливої продовольчої проблеми в Україні.

Інформаційною базою дослідження стали нормативно-правова база, літературні джерела та статистичні матеріали щодо поширення продовольчої проблеми у світі, спеціальні монографічні й періодичні джерела, Інтернет-ресурси, офіційні сайти тощо.

Практичне значення дослідження визначається тим, що отримані результати можуть бути використані студентами, вченими, аспірантами, докторантами для подальшого вивчення глобальної продовольчої проблеми і напрямків її розв'язання.

Структура роботи. Кваліфікаційна робота складається зі вступу, 3 розділів, висновків, списку використаних джерел з 93 найменувань та 9 додатків. В першому розділі роботи розкрито відомості про виникнення глобальної продовольчої проблеми як у світі та в Україні; у другому розділі досліджено глобальну продовольчу проблему в контексті економічного розвитку та національної безпеки; в третьому розділі виконано аналіз сучасних можливих та діючих варіантів вирішення глобальної продовольчої проблеми. Зміст кваліфікаційної роботи викладено на 103 сторінках друкованого тексту.

1. РОЗДІЛ. ВІДОМОСТІ ПРО ГЛОБАЛЬНУ ПРОДОВОЛЬЧУ ПРОБЛЕМУ У СВІТІ ТА УКРАЇНІ.

1.1 Глобальна продовольча проблема: причини виникнення.

У центрі уваги сучасного світу - ХХІ століття, з його технологічними нововведеннями, генною інженерією, біо- і нанотехнологіями, дронами та штучним інтелектом, все ще стоїть проблема продовольства. На сьогоднішній день, так само, як і десятиліття тому, глобальне виробництво та розподіл продуктів харчування є актуальною проблемою, що залишається невирішеною. Сільське господарство стикається з двома головними викликами, які водночас суперечать один одному: необхідність забезпечення зростаючого світового населення, яке, за даними ООН, до 2030 року може сягнути 8,5 мільярда, якісною та екологічно безпечною їжею, та потреба у збереженні навколишнього середовища.

Сучасна глобальна продовольча проблема негативно впливає на світову економіку та міжнародні відносини, створюючи серйозні перешкоди для їхнього зростання та розвитку. Вона впливає не лише на здійснення реформ, але й викликає значний дисбаланс у взаємовідносинах між державами та в структурі глобальної економіки. Забезпечення харчових потреб людей стає важливим фактором, що спільно об'єднує різні соціальні групи та країни з метою забезпечення належних умов для життя та розвитку.

Дані Всесвітнього економічного форуму свідчать, що понад 3 мільярди людей на планеті не мають доступу до якісної та здорової їжі, а понад 1,5 мільярда не отримують мінімально необхідних поживних речовин. При цьому продовольчі системи, які не в змозі задовольнити потреби населення в їжі, відіграють суттєву роль у зміні клімату. Вони

викидають понад третину глобальних парникових газів, сприяють вирубці тропічних лісів на 80% та викликають деградацію ґрунтів, опустелювання, дефіцит води та зменшення біорізноманіття. Ця невирішена проблема вимагає комплексного підходу та спільних зусиль глобальної спільноти для створення ефективних стратегій боротьби з недоїданням та голодом, а також збереженням екологічної рівноваги на планеті.

Багато вчених приймають думку, що недієве державне керівництво є корінною причиною проблеми недостатності продуктів харчування. Ще в 1776 році у своїй праці "Дослідження про природу і походження багатства народів" Адам Сміт писав, що "ціни на хліб, хоча й коливалися протягом усіх часів, найсильніше змінювалися у неспокійних та розпутаних державах, де розриви в торгівлі та зв'язках перешкоджали тому, щоб достаток в одній частині країни перетворювався на дефіцит в іншій", і що "голод ніколи не виникає з іншої причини, як внаслідок насильницьких дій уряду, який намагався непридатними методами позбавитися високих цін".

Відомий економіст та лауреат Нобелівської премії з економіки за 1998 рік Амартія Сен поділяє цю точку зору. Він висловлював цю позицію у своїй книзі "Бідність і голод", опублікованій у 1981 році, де він доводив, що найчастіше проблеми голоду виникають через нерівномірний розподіл продовольства, а не через його нестачу. У 1989 році спільно з Жаном Дрезом вийшло масштабне продовження цієї книги під назвою "Політична економія голоду". Сен наголошував, що велика кількість жертв голодоморів – це наслідок системних помилок суспільства. Він також вказував, що в демократичних країнах голод виникає набагато рідше, а цензура може поглиблювати негативний вплив голоду.

Автор численних книг про голод в Африці Альфред да Ваал в своїй останній праці "Голод, який вбиває: Дарфур, Судан" також висловлює цю позицію та стверджує, що "будь-який уряд, якщо це в його інтересах, може

прийняти дієві заходи, які здатні зупинити голод. Якщо влада не вживає таких заходів, це може бути зумовлено певними мотиваціями щодо продовження голоду та загибелі людей". Видатний економіст Михайло

Дмитрович Кондратьєв також вважав, що раціональне державне управління та регулювання економічного життя можуть допомогти подолати кризу у

сфері харчування. У своїй статті "Продовольча криза і завдання організації господарства" він підкреслює: "... Проблеми у сфері харчування мають глобальний характер і найрізноманітніше відображення. Це також вказує на

необхідність широкого державного регулювання, спрямованого на подолання загроз голоду та недоїдання". Китайський науковець та

генеральний директор Міжнародного дослідницького інституту продовольчої політики (МДПП) Шенген Фен підкреслює, що дієве

державне керівництво може зробити великий внесок у подолання голоду та недоїдання.

Інша наукова позиція пов'язана з іменем економіста Томаса Мальтуса, який у 1798 році опублікував працю "Есе про принципи народонаселення",

де аргументував, що приріст населення світу відбувається швидше, ніж зростання виробництва товарів, необхідних для задоволення потреб

людуства. Основна ідея книги полягає в наступній цитаті: "Сила народонаселення набагато потужніша, ніж здатність землі виробляти продукти для людей". Мальтус стверджував, що виробничість зростає

аритметично, а народонаселення - геометрично. Ці фактори неодмінно ведуть до скорочення тривалості життя та голоду. Однак сучасно відомо,

що Мальтус помилився у своїх передбаченнях. Наприклад, у його епоху населення світу становило близько 950 мільйонів. Якби, згідно з

Мальтусовим прогнозом, воно подвоювалося кожні п'ятнадцять років, то сьогодні на планеті міг би жити 242 мільярди осіб.

Послідовниками цього вчення стали неомальтузіанці, такі як Альфред Пікок, Кеннет Боулдінг, Уолтер Форт, Френсіс Осборн, Гаррісон Бугуль, Генрі Тейлор, Пол Ерліх та інші. Вони намагаються застосувати основні положення цієї теорії до сучасних умов, аргументуючи, що високі темпи зростання населення в країнах, що розвиваються, підтверджують правильність Мальтусової концепції. Деякі сучасні наступники Мальтуса, такі як Генрі Тейлор і Пол Ерліх, вказують, що зростання чисельності населення сприяє вичерпанню мінерально-сировинних та продовольчих ресурсів світу, призводить до негативних наслідків науково-технічного прогресу та сприяє пошкодженню навколишнього середовища.

Крім гуманітарного аспекту, слід зазначити, що проблема голоду та недоїдання супроводжується серйозними економічними наслідками. Дефіцит харчових калорій, недостатня якість та незбалансованість їжі призводять до затримок у фізичному та розумовому розвитку людини, що відбивається на продуктивності праці та загальній економічній динаміці. Ці аспекти доречно брати до уваги, оскільки, згідно з аналізом Офісу науки та технології Британського парламенту, втрати продуктивності праці через голод можуть викликати зменшення ВВП на душу населення на рівні 6-10%. Варто підкреслити, що дефіцит поживних речовин під час внутрішньоутробного розвитку та на ранніх етапах дитинства призводить до обмеженого когнітивного розвитку, що має далекосяжні наслідки для продуктивності праці та можливостей отримання доходу протягом усього життя. Це набуває особливого значення, бо голод та недоїдання є головними джерелами "заклятого кола бідності" в економіках країн, що залишаються у відсталому стані. (Додаток А.1).

Важливо зауважити, що сучасні дослідники активно розглядають можливості не лише повного подолання проблеми голоду, але й суттєвого її зменшення. Ця тема є надзвичайно актуальною для наукових досліджень

у найближчі роки. Проблема продовольчої безпеки вийшла на передній план у глобальній агенді світової політики та економіки у початку 70-х років XX століття. Однією з ключових ініціатив у цьому напрямі стала розробка міжнародної стратегії продовольчої безпеки ФАО, яка і донині є об'єктом активних обговорень на глобальному та міжурядовому рівнях.

Важливо відзначити, що поняття "продовольча безпека" вперше стало реалізованим в міжнародній практиці після потужної зернової кризи 1972-1973 років. Протягом всього цього періоду спостерігається послідовний генезис, що зумовлений жвавими процесами в національних та світових економіках, а також у сфері агропродовольчого сектору. Слід відзначити, що прогрес в соціально-економічних, правових та регуляторних аспектах агропродовольчого виробництва потребує відповідних підходів до розуміння взаємозв'язків явища і конструктивної форми розв'язання, оскільки ці фактори неодмінно взаємопов'язані та змінюються в часі.

Важливою доповнюючою інформацією є той факт, що головною продовольчою проблемою для країн у розвитку є нестача продовольства. Це обумовлено швидким зростанням чисельності населення, процесами урбанізації та великою концентрацією на виробництві експортних культур.

Зокрема, країни, які здійснюють експорт таких товарів як кава, банани, квіти, використовують здобуту валюту для виплати зовнішніх боргів, а це сприяє зменшенню обсягів виробництва продовольчих культур на внутрішньому ринку. Треба також враховувати вплив "вільної" торгівлі сільськогосподарськими продуктами на глобальному ринку та міжнародних угод СОТ, які дозволяють розвиненим країнам постачати дешеве продовольство в країни, які знаходяться у стадії розвитку. Це сприяє погіршенню рівня продовольчої безпеки в останніх країнах.

Питання продовольчої безпеки на глобальному рівні було визначено міжнародним співтовариством на Римській зустрічі 13 листопада 1996 року.

Ці положення підкреслюють важливі аспекти, такі як фізичний доступ до достатньої, безпечної та поживної їжі, економічна доступність якісного харчування для всіх соціальних груп населення, національна продовольча незалежність та економічна самостійність. Крім того, відзначається важливість надійності системи постачання їжею в умовах коливань погоди та сезонності і необхідність сталого розвитку національних продовольчих систем.

Системна продовольча стратегія країн забезпечує комплексний підхід до вирішення ряду завдань, пов'язаних не лише із зростанням виробництва, міжнародною торгівлею, зберіганням і переробкою харчових продуктів, але й з справедливим розподілом головних компонентів харчування та сприяння соціальному розвитку сільських регіонів. Особливо це стосується країн, які перебувають у стані розвитку, де збільшення населення значно перевищує обсяги виробництва продовольства. У таких умовах, коли традиційна землеробська система залишається домінуючою, обмежені кошти для інвестування в високоврожайні сорти насіння, покращення порід тварин, придбання добрив, хімікатів, а також сільськогосподарської техніки та інфраструктури для переробки сільськогосподарської продукції. Відзначається істотна роль монокультурного сільськогосподарського виробництва в цих країнах.

Регіони Південної та Південно-Східної Азії відрізняються популярністю "рисового" типу харчування, який становить близько 75% раціону населення. У той час як "кукурудзяний" тип раціону є характерним для Мексики, Венесуели та окремих країн Центральної Америки та Східної Африки. Незважаючи на такий різноманітний вибір харчових продуктів, однаковий раціон не задовольняє фізіологічні потреби організму. Ідеальне поєднання білків тваринного та рослинного походження, жирів, вуглеводів, вітамінів та мікроелементів відсутнє. Значущі питання харчової безпеки,

голоду, недоїдання та дефіциту важливих харчових елементів становлять виклики для розвиваючихся країн, і це безпосередньо впливає на продуктивність праці. Заради забезпечення свого населення харчовими товарами, ці країни змушені імпортувати продукти, витрачаючи великий обсяг експортних прибутків. Це веде до ослаблення економічних показників і загострює економічне відставання.

Не слід забувати, що продовольчі проблеми наявні і в розвинених країнах, але вони носять інший характер та форму. Тут спостерігається тенденція до споживання вишуканих тваринних продуктів і калорійних страв. Проте, це може призвести до переїдання. У міських областях розвинених країн праця менше пов'язана з фізичними навантаженнями і не потребує великої кількості калорій у раціоні. У розвинених регіонах поступово зменшується споживання зернових та овочів, на користь жирів і масла.

Продукти "фаст-фуду" містять велику кількість надмірних жирів і цукрів, що може сприяти зайвій вазі. Це вже має свої наслідки у вигляді високого відсотка надмірно вагового населення, яке сягає 55% серед дорослих у США. Аналогічна ситуація має місце і в Західній Європі.

Надмірне споживання продовольства, подібно до голоду, може спричинити збільшену вразливість до хвороб, таких як діабет, гіпертонія та інші захворювання. Поміж цими негативними аспектами зазначається також поширення харчової алергії, надмірної чутливості та проблем зі шлунком.

На думку експертів, сучасна глобальна продовольча проблема залишається невирішеною завданням, що підкреслює її складність та різноманітність аспектів. Про це свідчить неможливість знайти однозначні рішення щодо її розв'язання. Ураховуючи цю складність, вчені відзначають, що продовольчу ситуацію у світі визначає ряд факторів. Серед них - фізико-географічні умови та розміщення населення, які впливають на можливості виробництва та доступ до продуктів харчування. Також важливі роль

відіграють розвиток світового транспорту та міжнародна торгівля, яка включає торгівлю зерном.

Недостатній рівень розвитку сільського господарства, його залежність від аграрно-сировинної спеціалізації та низька купівельна спроможність населення є чинниками, які дестабілізують продовольчу ситуацію в різних регіонах світу. Особливо це стосується країн, які

спадково ведуть сільське господарство за традиційними паттернами колоніального минулого, часто акцентуючи увагу на вирощуванні технічних культур. При цьому виробництво продуктів харчування залишається на рівні традиційних напівнатуральних селянських господарств. Зростаюча народонаселення та розвиток промисловості

спричиняють дефіцит питної води. Глобальне споживання води для сільського господарства передбачає збільшення на 19%. Це призводить до використання майже 90% світових ресурсів прісної води. Зростання населення також призводить до збільшення попиту на продукти харчування, особливо в країнах, що розвиваються, таких як Китай та Індія, а також до зростання попиту на зерно у країнах "третього світу".

Організація Об'єднаних Націй визнає дефіцит водних ресурсів найважливішою проблемою. Прогнозується, що до 2025 року 3,2 мільярда жителів планети стикатимуться з нестачею прісної води. Прогнози до 2030 року вказують на 40% глобального дефіциту води. Це посилюється зростанням світового попиту на продукти харчування на 60% до 2050 року, зокрема в країнах, що розвиваються. Паралельно попит на промислові товари зростає, що ставить під загрозу доступ до водних ресурсів. У той самий час, неблагопродуктивні зміни клімату, пов'язані з глобальним потеплінням, додають нові виклики до питання продовольчої безпеки, можуть спричинити зменшення вирощування культур з поливом, особливо в аридних регіонах. Розміри лісових пожеж, періоди посух, наслідки

зростанням світового попиту на продукти харчування на 60% до 2050 року, зокрема в країнах, що розвиваються. Паралельно попит на промислові товари зростає, що ставить під загрозу доступ до водних ресурсів. У той самий час, неблагопродуктивні зміни клімату, пов'язані з глобальним потеплінням, додають нові виклики до питання продовольчої безпеки, можуть спричинити зменшення вирощування культур з поливом, особливо в аридних регіонах. Розміри лісових пожеж, періоди посух, наслідки

зростанням світового попиту на продукти харчування на 60% до 2050 року, зокрема в країнах, що розвиваються. Паралельно попит на промислові товари зростає, що ставить під загрозу доступ до водних ресурсів. У той самий час, неблагопродуктивні зміни клімату, пов'язані з глобальним потеплінням, додають нові виклики до питання продовольчої безпеки, можуть спричинити зменшення вирощування культур з поливом, особливо в аридних регіонах. Розміри лісових пожеж, періоди посух, наслідки

зростанням світового попиту на продукти харчування на 60% до 2050 року, зокрема в країнах, що розвиваються. Паралельно попит на промислові товари зростає, що ставить під загрозу доступ до водних ресурсів. У той самий час, неблагопродуктивні зміни клімату, пов'язані з глобальним потеплінням, додають нові виклики до питання продовольчої безпеки, можуть спричинити зменшення вирощування культур з поливом, особливо в аридних регіонах. Розміри лісових пожеж, періоди посух, наслідки

повеней та ураганів зростають надзвичайно швидко, так само як і території, які вони охоплюють, завдаючи шкоди життю, посівам сільськогосподарських культур та скоту. [52]

У боротьбі з голодом та недоїданням бідність виступає як важливий фактор. Вразливі та знехтувані умови життя, а також несприятливі економічні обставини є головними джерелами розповсюдження бідності та недоїдання. Поширення голоду було сприяно сповільненням та рецесією у світовій економіці, зокрема після фінансової кризи 2008-2009 років.

Незважаючи на значний економічний прогрес у деяких найбідніших країнах та зменшення екстремального рівня бідності з понад 50% до приблизно 30% за останні два десятиліття, все ще майже 10% населення планети живе за межею 1,9 долара США на день. Особливо це стосується населення країн

Африки південніше Сахари та Південної Азії. Значні розходження в розподілі доходів, володінні активами та ресурсами, а також відсутність ефективної соціальної політики в бідних країнах обмежують доступ до продуктів харчування, особливо для малозабезпечених та вразливих груп.

Економічні умови, структурні дисбаланси та відсутність цілеспрямованої соціальної підтримки взаємодіють з природними та антропогенними причинами, що призводить до зростання бідності та голоду.

До вибуху пандемії COVID-19, понад 820 мільйонів осіб по всьому світу опинилися в складній ситуації з харчуванням, перебуваючи в стані хронічної продовольчої небезпеки. Останні статистичні дані вказують на те, що для 135 мільйонів індивідів ця ситуація була критичною, або навіть екстремально критичною. Зараз, впливаючи нарівні з COVID-19, це число може зрости майже вдвічі до кінця 2020 року. Не менше важливої уваги заслуговує ситуація з дітьми. Близько 144 мільйони дітей до 5 років зараз переживають затримку у фізичному рості, що складає понад 20% дітей у

всьому світі. Щодо зменшення ваги, це стосується 47 мільйонів дітей, і ця проблема також може погіршитися. (Додаток А.8)

Важливим аспектом є відсутність доступу до шкільного харчування для 368 мільйонів дітей шкільного віку, зокрема через те, що багато дітей залежать від цього джерела щоденного харчування. Як наслідок, пандемія COVID-19 може призвести до того, що 49 мільйонів осіб опиняться в умовах крайньої бідності до кінця поточного року. Важливо зазначити, що кожен 1% зменшення світового ВВП призведе до додаткового зростання кількості дітей із затримкою у рості на 700 тисяч. Такі негативні зміни в доходах в поєднанні з іншими стресовими факторами можуть спричинити різке збільшення кількості осіб, які стикаються з гострою нестачею їжі в найближчі три-чотири місяці. [26]

Серйозний аспект також стосується зон конфліктів, які вже переживають голод та недоїдання. Велика кількість ареалів конфліктів (міжнародних та внутрішніх) співпадає з регіонами, де також зафіксовані проблеми харчування. До таких регіонів відносяться Афганістан, Конго, Північна Корея, Лівія, Ірак, М'янма, Нігерія, Пакистан, Сомалі, Судан, Ємен, Палестина, Сирія, Туреччина (зокрема табори сирійських біженців) та інші. У контексті України, незважаючи на складні економічні перетворення після здобуття незалежності, до 2014 року не виникало проблем з продовольчим забезпеченням населення. Однак, після агресії РФ та окупації частини території, у ряді районів почали виникати виклики у забезпеченні харчами на окупованих територіях. Наприклад, на окупованих територіях ОРДЛО, близько 9% населення перебуває в критичному або екстремально критичному стані голоду. (Додаток А.9).

1.2 Важливість глобальної продовольчої проблеми для України.

На початку 90-х років XX століття, в Україні стартувала продовольча реформа, яка спричинила помітні позитивні зміни в структурі цієї сфери.

Згодом, відбулася також трансформація, що вилилася в негативні наслідки.

Ці наслідки були обумовлені відсутністю відповідних механізмів правового, економічного та соціального регулювання. Спостерігався спад у виробництві, зниження продуктивності праці та неефективність продовольства. Це призвело до загрози не лише продовольчій, а й економічній безпеці держави в цілому, зокрема в механізмах правового, економічного та соціального розвитку.

Перш за все, важливість глобальної продовольчої проблеми для України полягає у власному забезпеченні продовольством свого населення.

Адже забезпечення національної продовольчої безпеки є важливою складовою національної безпеки загалом. Зростання населення та зміни кліматичних умов можуть призвести до недостатньої продуктивності

сільськогосподарських культур, що у свою чергу може призвести до зменшення доступності продуктів харчування для українців. По-друге,

Україна є важливим гравцем на світовому сільськогосподарському ринку.

Вирощуючи значну кількість зернових культур, м'яса, молоска та інших продуктів, Україна впливає на глобальні ціни та забезпечує світовий ринок

продовольством. Таким чином, стабільність та продуктивність

українського аграрного сектору має важливий вплив на глобальну продовольчу безпеку. По-третє, глобальна продовольча проблема впливає

на економічний розвиток України. Аграрний сектор є важливим джерелом доходів для багатьох українців та важливою складовою ВВП країни.

Недостатність продовольства може призвести до зростання цін на внутрішньому ринку, що може вплинути на покуінний потік населення та

загальний економічний стан країни. По-четверте, важливість даної проблеми відображається у контексті сталого розвитку.

Зростання населення та потреб споживання природних ресурсів призводять до нестабільності екологічної системи планети. Руйнування ґрунтів, забруднення водойм та інші негативні наслідки агропромислового виробництва мають потенціал погіршити екологічну ситуацію, що в свою чергу може вплинути на продовольчу безпеку.

Важливо відзначити, що вирішення глобальної продовольчої проблеми потребує спільних зусиль як з боку української влади та суспільства, так і з боку міжнародної спільноти. Необхідно розвивати та впроваджувати нові технології у сільське господарство, сприяти розвитку малих сільськогосподарських підприємств, збільшувати інвестиції у аграрний сектор та сприяти розвитку наукових досліджень в галузі сільськогосподарської продукції.

Поточною епохою в Україні є період кардинальних змін у економіці, унаслідок впливу глобальних та регіональних процесів. Ця динаміка сприяє формуванню нових моделей економічного розвитку, особливо в продовольчій галузі. Посилюється значення цієї сфери та конкурентоспроможність її продукції на внутрішніх та міжнародних ринках. Це вимагає уваги з боку вчених-економістів, які зосереджуються на аспектах економічного зростання, нових підходах до господарського управління та створенні оптимальних моделей господарювання, що відповідають ринковій економіці. Сучасний стан продовольчої ситуації в Україні відображає ряд основних проблем, що впливають на рівень продовольчої безпеки. Серед них можна виділити зниження залежності від імпорту до прийнятних норм продовольчої безпеки, необхідність захисту внутрішнього ринку від імпортованих продовольчих товарів та

забезпечення належного рівня споживання основних видів продуктів харчування на душу населення.

При відсутності цінової політики може виникнути незбалансованість цін на продовольчу продукцію, що може призвести до зростання кредиторської заборгованості та подальшого банкрутства галузі. Розробка стратегії сталого розвитку продовольства та ефективного механізму детінізації доходів у цій сфері вимагають уважного вивчення об'єктивних причин, що заважають розвитку продовольчого сектора у вільній конкурентній реальності ринкової економіки.

Перехід до ринкових відносин негативно вплинував на економіку сільського господарства та продовольчі підприємства, переважно через порушення рівноважних зв'язків між галузями та нерівність цін на їх продукцію. Та й попри складний соціально-економічний стан у сільському господарстві, деякі виробники успішно адаптувалися до ринкових умов та продовжують прогресувати. Усе більше спостерігається розвиток кооперації, інтеграції, створення великих агрофірм, холдингів та інших підприємств сфери харчової промисловості. Вони впроваджують передові технології та модернізують виробництва на базі сучасного обладнання, за винятком випадків, коли використовується імпортерне устаткування. [13]

Слід також зауважити, що відсутність цінової політики та не виправдано високий розбіжний диспаритет цін на продовольчі та промислові товари може призвести до зростання кредиторської заборгованості, навіть якщо надаються кредити без відсотків. Це може завершитися банкрутством цілої галузі. Важливість розробки стратегії сталого розвитку харчової промисловості та впровадження механізму зростання доходів в цьому секторі України визначається загальним усвідомленням об'єктивних причин, через які продовольчий сегмент економіки не може зростати відповідно до принципів вільної конкуренції та

ринкової економіки. Цю точку підкреслює глобальний досвід функціонування аграрного сектора в різних регіонах та країнах з різними кліматичними умовами та рівнем розвитку продуктивних сил.

Отже, практика різних континентів і країн демонструє, що усі розвинуті нації активно підтримують сферу харчової продукції, що гарантує їм продовольчу безпеку та незалежність від імпорту. Державна стратегія сталого розвитку аграрного сектору є невідомою частиною соціально-економічної політики, що націлена на стале зростання рівня розвитку сільських територій. Це передбачає підвищення обсягу харчової продукції, покращення продуктивності сільськогосподарських процесів та підвищення життєвого рівня сільського населення за рахунок повної зайнятості та раціонального використання земельних ресурсів. Не менш

важливим аспектом є вплив харчового сектору на загальний розвиток економіки України. Роль сільського господарства постає відтворенням робочої сили та постачанням продуктів харчування, а також як важливий джерело сировини для інших галузей економіки. Відсюди випливає, що ступінь розвитку аграрного сектору визначає рівень економічної стійкості всієї країни.

Сучасне розвиток сільського господарства та продовольчої сфери має головний акцент на важливість врегулювання в економічних та продовольчих стратегіях держави. Вирішуючи проблеми зростання продовольчої гарантії, забезпечення працевлаштування у сільських територіях та підвищення доходів виробників продукції, необхідно збагачувати аналіз в контексті цих завдань. Для цього важливо орієнтувати продовольчу стратегію на створення розвинених ринків харчових товарів, надійне постачання нації, розбудову виробництва та збереження потенціалу ресурсів.

В економічному вимірі, стратегічні цілі продовольчої політики полягають у формуванні результативного, конкурентоспроможного виробництва харчової продукції. Соціально, метою є покращення якості життя сільського населення та розвиток інфраструктури в сільських районах. В екологічному плані, акцент робиться на виготовлення екологічно чистої харчової продукції та збереження природних ресурсів шляхом підвищення технологічного рівня та впровадження ресурсозберігаючих підходів.

Важливу роль в галузі виконують державні структури, галузеві компанії та підприємства, спілки підприємств. Як єдина власниця та основний орган влади, держава має встановлювати ефективну систему управління, здійснювати необхідні функції. Ця двоїста роль утворює основу економічного механізму та структури управління суспільним господарством. Досягнення стійкого та покращеного розвитку сектору харчової промисловості сприятиме реалізації комплексу цілеспрямованих заходів, що впроваджуються як на рівні виробників, так і на макrorівні. Передбачаються заходи для фінансового відновлення, регулювання цінової та кредитної політики, інвестицій у нові виробничі підприємства, оптимізації витрат на продукцію з метою її ефективної вартості.

Прийняті дії сприятимуть створенню сприятливого клімату для підприємництва, зростанню інвестиційної привабливості в сфері харчової промисловості, розвитку партнерства між державою та приватним сектором. На сьогодні основним у розвитку українського харчового ринку є фінансове відновлення харчових організацій, багато з яких знаходяться у складних фінансових умовах. У сучасних умовах глобальної продовольчої проблеми, продовольча стратегія враховує загальні глобальні орієнтації та контекст специфічних регіональних умов. Вона виконує функцію не тільки складової державної соціально-економічної політики, але й спрямована на

забезпечення стійкого розвитку сільських територій, збільшення обсягу продовольчої продукції, підвищення ефективності аграрного сектору, зміцнення рівня зайнятості та життєвого рівня місцевого населення, а також раціонального використання земельних ресурсів. Це дає можливість зробити висновок, що основною метою продовольчої стратегії є вдосконалення продуктивності харчового сектору та захист інтересів учасників продовольчого ринку.

Тим не менше, на фоні глобальної нестабільності, спостерігається зниження інноваційної діяльності в галузі продовольчої науки. Кожен рік бачимо безліч невикористаних інноваційних знахідок. Це пов'язано з низькою платоспроможністю багатьох підприємств харчової індустрії, які не можуть вкладати кошти в нові технології та обладнання. Отже, в рамках продовольчої політики важливо акцентувати увагу на стимулюванні впровадження наукових розробок як у галузі продовольчої науки, так і у виробництві харчових товарів. Цей процес має охоплювати всі етапи – від генерації ідей до їх втілення в реальне виробництво. Це відкриє можливості для технологічного оновлення, вдосконалення процесів виробництва та переробки харчових продуктів. Особливу увагу слід приділити активізації науково-дослідних організацій, а також розширенню дослідницьких напрямків, спрямованих на важливі проблеми розвитку галузі.

Україна, маючи великі природні ресурси, вигідне географічне положення та якісний людський потенціал, володіє стратегічними перевагами для подальшого зростання. Проте існують перешкоди на шляху до реалізації свого потенціалу. Для досягнення успіху, Україна повинна посилити свої позиції на міжнародній та регіональній аренах, зокрема шляхом зміцнення добробуту свого населення – головної цілі державної стратегії.

Висновки до розділу 1

У висновку можна зазначити, що однією з найгостріших і найважливіших проблем сучасних економічних відносин є продовольча проблема. Виникнення глобальної продовольчої кризи обумовлене безліччю факторів, які впливають на її стан у різних регіонах світу:

1) До найбільш важливих з них можна віднести війну в Україні. Через порушення зернової угоди, зокрема відмову Росії виконувати умови, зерно не досягало портів країн-споживачів. Ця ситуація, на мою думку, є однією з головних причин. Однак інші чинники, такі як низький рівень життя у країнах, що розвиваються, породжує бідність та зниження конкурентоспроможності дрібних фермерів і виробників. Крім того, зниження торговельних бар'єрів за умовами СОТ у країнах що розвиваються спричиняє залежність від імпорту. Проблеми екології, такі як забруднення родючих ґрунтів та їх ерозія, також впливають на продовольчу безпеку. У суспільствах, що розвиваються, нестача державного регулювання у сфері продовольчого забезпечення підсилює проблему. Для ефективного боротьби із спалахами голоду в світі необхідно враховувати всі ці фактори та впроваджувати системний підхід.

2) Продовольча безпека є однією з головних пріоритетних проблем нашого часу, особливо з урахуванням росту населення та скорочення сільськогосподарських площ. Зменшення родючих земель через посухи та інтенсивну діяльність загрожує глобальному вирішенню проблеми. Забезпечення населення питною водою також стає все більш актуальним завданням. Проте, завдяки глобалізаційним процесам, світова економіка стає єдиним механізмом, що сприяє подоланню голоду.

3) Роль міжнародних корпорацій у рішенні продовольчих проблем стає все більш важливою, в тому числі через транснаціональну співпрацю виробничо-збутових та інформаційних компаній. Продовольча безпека є

однією з головних пріоритетних проблем нашого часу, особливо з урахуванням росту населення та скорочення сільськогосподарських площ. Зменшення родючих земель через посухи та інтенсивну діяльність загрожує

глобальному вирішенню проблеми. Забезпечення населення питною водою також стає все більш актуальним завданням. Проте, завдяки глобалізаційним процесам, світова економіка стає єдиним механізмом, що сприяє подоланню голоду.

Роль міжнародних корпорацій у рішенні продовольчих проблем стає все більш важливою, в тому числі через транснаціональну співпрацю виробничо-збутових та інформаційних компаній. Зрозумівши всі аспекти продовольчої кризи, ми повинні прагнути до впровадження системних підходів для розв'язання цієї нагальної проблеми. Важливо зосередитися на

вдосконаленні державного регулювання та ефективному використанні наукових досліджень для забезпечення сталого росту продовольчого виробництва. Також потрібно розвивати технології, які допоможуть збільшити врожайність при обмежених ресурсах. Важливим кроком є

сприяння розвитку сільського господарства в країнах що розвиваються шляхом надання доступу до фінансових ресурсів та знань. Глобальна співпраця та об'єднання зусиль між державами, міжнародними організаціями та приватним сектором можуть допомогти ефективно подолати продовольчу кризу. Напрацювання і впровадження сучасних

агро-технологій, створення резервних запасів продуктів, розвиток різноманітних джерел продовольчого забезпечення можуть допомогти забезпечити стійкий розвиток суспільства.

Усі ці заходи потребують системного аналізу та координації з боку держав та міжнародних організацій. Вирішення продовольчої проблеми вимагає не лише технічних рішень, але й поглиблення наукових досліджень, урахування соціальних та екологічних аспектів. Тільки за

умови спільних зусиль та координації можна надіятися на успіх у подоланні цієї глобальної виклику.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

2. РОЗДІЛІ ГЛОБАЛЬНА ПРОДОВОЛЬЧА ПРОБЛЕМА В КОНТЕКСТІ ЕКОНОМІЧНОГО РОЗВИТКУ ТА НАЦІОНАЛЬНОЇ БЕЗПЕКИ.

2.1. Причини загострення продовольчої проблеми в контексті сучасного світового економічного розвитку.

Глобальні проблеми гальмують ріст світової економіки в цілому та перешкоджають проведенню реформ у системі міжнародних економічних відносин. У сфері міжнародних стосунків особливу увагу приділяють продовольчій проблемі. Ця складна проблема є перетинаєм інтересів окремих осіб, соціальних груп, суспільства і світової спільноти загалом, щодо задоволення потреб людей у їжі. Провівши систематичний аналіз різноманітних підходів науковців до вивчення глобальної продовольчої проблеми, можна зробити висновок, що всі вищевказані причини голоду та недоїдання впливають на загострення сучасного дефіциту продовольства. Однак, найзначущішою фактором виявляється бідність – недостатність коштів на придбання харчових продуктів. Також не менш важлива є система регулювання глобального продовольчого ринку.

Варто зауважити, що глобалізація, яка винесена для полегшення міжнародних зв'язків, не зуміла вирішити проблему голоду. Так само міжнародні організації, наприклад Продовольча та сільськогосподарська організація ООН (ФАО) та СОТ, не знайшли ефективних рішень для подолання цієї проблеми. Загострення глобальної продовольчої кризи та негативні передбачення щодо цінової динаміки на агропродуктовому ринку піднімають актуальне питання забезпечення продовольчої безпеки для більшості країн світу. Це питання викликає все більше обговорень у економічних кругах і виокремлює можливості самостійного розв'язання цієї проблеми країнами. Зокрема, у фаховій літературі та політичному

середовищі останнім часом проводиться інтенсивна дискусія про ефективні моделі соціально-економічного розвитку, які могли б вирішити цю складну проблему, незалежно від географічних та кліматичних умов. Особливо в центрі уваги опинилися американська та скандинавська (шведська) моделі.

Науковці та економісти розглядають ключові аспекти цих соціально-економічних моделей, а також фактори, що впливають на їх ефективність та можуть спричиняти кризові ситуації в економіці країни. Важливо підкреслити, що здатність країн знижувати рівень недоїдання, особливо в умовах зміни клімату, сильно залежить від їх валового внутрішнього

продукту та траєкторій економічного зростання. Аналіз доступних наукових джерел вказує на наявність різних моделей соціально-економічного розвитку в різних країнах. Ці моделі відрізняються за рівнем державного втручання у процеси виробництва та розподілу національного багатства. (Додаток А.2)

Важливий аспект - демографічний вибух у світі, який спостерігається в Китаї, Індії, країнах Африки та інших регіонах. Це призводить до подальшого підвищення актуальності продовольчої проблеми. При цьому розвиток продуктивних сил недостатньо ефективний для забезпечення всього населення світу продуктами харчування. Цьому сприяють різноманітні кризові ситуації, природні катастрофи та неефективне використання сільськогосподарського потенціалу. Питання якості харчування залежить не тільки від громадянина, але й від виробника: які

ним використовуються сировина, технології переробки та зберігання продукції, які терміни постачання споживачам. Це впливає на стан здоров'я нації, її працездатність і тривалість життя. На сьогоднішній день багато вчених акцентують увагу на важливості якісного харчування. Це може бути досягнуто шляхом розширення асортименту продуктів, збільшення обсягів виробництва за допомогою державної підтримки та використання

інноваційних методів. Інноваційні підходи до виробництва харчових товарів мають забезпечувати наявність всіх необхідних складових: раціона: жирів, білків, вуглеводів, макро- і мікроелементів, амінокислот. Зростаюча

загроза продовольчої кризи надає особливого значення агропромислому сектору. Можна виділити декілька важливих факторів, які сприяють загостренню цієї проблеми

Однією з найзначущіших загроз продовольчої кризи є нестабільна ситуація в країні та невизначеність на валютному ринку, що спричиняє значне підвищення цін на продукти харчування та комунальні послуги.

Вирішення цих питань стає першочерговим завданням для підвищення рівня життя населення та забезпечення продовольчої безпеки. (Додаток А.6)

Проблема нездатності задовольнити раціональне харчування більшості населення країни пояснюється кількома факторами, серед яких важливими є висока диференціація доходів, низький рівень мінімальної заробітної

плати та прожиткового мінімуму. Вони розраховані лише на фізіологічне задоволення харчуванням, і не враховують соціальних потреб. Низька платоспроможність населення негативно впливає на розвиток виробництва.

Загроза продовольчої кризи також пов'язана з тим, що значна кількість вітчизняних харчових продуктів виготовляється з імпортних сировин.

Експерти вже наголошують на ризику настання продовольчої кризи.

Оскільки фактичні обсяги імпорту часто приховуються, а також "сірий" імпорт не враховується, важко зрозуміти об'єктивну ситуацію щодо загрози кризи.

Слід відзначити, що аналізуючи всі ці загрози, очевидно, що одним із найефективніших заходів для протидії їм є збільшення власного

виробництва. Проте головна загроза продовольчої безпеки полягає в тому,

що населення не має належного стимулу займатися сільським господарством. Успішність розв'язання проблеми продовольчої кризи в

значній мірі залежить від потенціалу агропромислового сектора. Вже у 2019 році до існуючих факторів впливу на продовольчу безпеку додався новий – пандемія COVID-19, яка стала ще однією складною, викликаючою ситуацією для агропромислового сектора.

Внаслідок пандемії COVID-19 під загрозою опинилися фінансові ресурси близько мільярда осіб. Втрата роботи та скорочення доходів можуть спричинити зниження глобального попиту на певні продовольчі товари. Крім цього, втрата фінансових надходжень серйозно вплинула на можливість вразливих домогосподарств отримати доступ до необхідного харчування. Згідно з оцінками ФАО, через скорочення валового внутрішнього продукту у зв'язку з пандемією COVID-19 кількість осіб, які недоїдають у країнах, які є чистими імпортерами продовольства, може збільшитися на 14,4–80,3 мільйони.[24]

До ключових факторів, що призводять до росту голоду та обмеження доступу до належного харчування, слід віднести конфлікти, коливання клімату та його екстремальні прояви, спад економічного зростання та світові пандемії (COVID-19). Висока нерівність суттєво підсилює їх негативний вплив. Крім того, мільйони осіб по всьому світу стикаються з недостатньою продовольчою безпекою та неповноцінним харчуванням через нестачу коштів на здоровий раціон. Кожен з цих факторів відзначається унікальністю, але взаємодія між ними посилює їх негативний вплив на продовольчу безпеку та харчування. Конфлікти вразливі практично для всіх аспектів агропродовольчих систем: від виробництва та збору врожаю до забезпечення ресурсами, фінансуванням, збутом та споживанням. Негативні наслідки конфліктів включають знищення продовольчих активів та засобів існування, що обмежує торгівлю та підвищує ціни на харчові продукти. Поліпшення продовольчої безпеки вимагає комплексного підходу до проблеми, враховуючи вплив різних

факторів. Урахування негативних ефектів конфліктів, економічних спадів, екологічних змін та пандемій є ключовим для забезпечення стійкості продовольчих систем та забезпечення належного харчування.

Мінливість погоди та екстремальні її прояви також мають комплексний вплив на продовольчі системи. Ці чинники негативно впливають на ефективність аграрного сектору та впливають на імпорту продуктів харчування, за допомогою якого держави намагаються вирівнювати втрати власного виробництва. Природні катастрофи, пов'язані зі змінами клімату, можуть суттєво впливати на всі аспекти продовольчих ланцюгів, спричиняючи негативні наслідки для виробництва та навіть для секторів, що не пов'язані з харчуванням. Варіабельність клімату та підвищена вразливість до екстремальних погодних явищ, що стають більш частими й інтенсивнішими, загрожують руйнуванням і навіть відкладенню досягнень у боротьбі з голодом та неповноцінним харчуванням. Вплив конфлікту на продовольчу безпеку та харчування суттєво залежить від контексту. Цей вплив має складний характер та включає як прямі, так і опосередковані чинники, що передаються через різні канали.

За експертним оцінками у ланцюгу постачання щонайменше 45 країн світу втрачається понад 3,5 % всього продовольства. Найбільші втрати в Руанді (6,4 %), Індії (5,6 %), Гані (5,2 %), Габоні (5 %), Алжирі (4,6 %), Єгипті (4,4 %) та інших країнах здебільшого Африки, Латинської Америки та Карибського басейну. При цьому найменший показник втрат в Німеччині, Швейцарії, Бельгії, Чехії, Словаччині, Болгарії, Кіпрі, Угорщині, Сербії та Японії та інших країнах, що коливається в межах 1,5 % – 2,5 %. (Додаток А.3)

Конфлікт може призвести до глибокої економічної рецесії, зростання інфляції, масового безробіття та недостатнього фінансування системи охорони здоров'я та соціального захисту. Це може суттєво вплинути на

наявність продуктів харчування на ринках та їх доступність, створюючи проблеми для харчування та здоров'я. Наслідки конфлікту охоплюють усі ланки продовольчих ланцюгів: від виробництва сільськогосподарської продукції та її обробки до транспортування, фінансів та збуту. Конфлікт знижує стійкість до зовнішніх впливів, часто змушуючи господарства вживати деструктивних стратегій виживання, які загрожують майбутнім поколінням, продовольчій безпеці та харчуванню. Проблема гелоду загострюється в тих країнах, де сільське господарство особливо чутливе до погодних коливань, затяжних посух і відіграє важливу роль у забезпеченні населення. (Додаток А.4)

У багатьох регіонах екстремальні явища стали більш інтенсивними і частішими, особливо там, де відзначається зростання середніх температур: спекотні дні стали більш поширеними, а найспекотніші дні стають ще гарячішими. З високими температурами пов'язані збільшення смертності, зниження працездатності, врожайності та інші наслідки, що вразливають продовольчу безпеку та харчування людей. В той же час, зниження темпів росту економіки та економічні спади сприяють безробіттю та скороченню доходів. Мінливість погоди та екстремальні погодні явища в різних формах обмежують наявність, доступність та стабільність споживання продовольства. Прямі та опосередковані наслідки зміни клімату накопичуються, спричиняючи погіршення проблеми продовольчої безпеки та повноцінного харчування. Мінливість клімату та екстремальні погодні явища впливають негативно на продуктивність аграрного сектору, виробництво їжі та землеробство, що в свою чергу викликає дефіцит продовольства. Екстремальні погодні явища викликають гострі коливання та непередбачуваність цін на продукти харчування, об'єднуючись з втратами доходів сільського господарства, що призводить до обмеження доступу до продуктів харчування та негативно впливає на кількість та

якість споживаних продуктів, а також різноманітність харчових товарів.

Зміна клімату ставить під загрозу продуктивність у вигляді зменшення поживних характеристик та різноманітності їжі, впливу на водопостачання

та санітарію через зростаючі медико-санітарні ризики та захворювання, а також змін в охороні здоров'я жінок та дітей. Також низькі заробітки та

доходи впливають на продовольчі системи через зниження доступності продуктів харчування, включаючи доступність здорових раціонів. Це

відбувається незалежно від причин, таких як ринкові зміни, торговельні конфлікти, політичні турбулентності або глобальні пандемії, наприклад

COVID-19

Економічна недоступність здорових раціонів харчування є результатом впливу різних чинників на доходи громадян та вартість

поживних харчових продуктів на всіх рівнях продовольчої системи. Цей аспект внутрішньо впливає на продовольчу безпеку та харчування загалом.

Бідність та нерівність є важливими факторами, які сприяють. У багатьох країнах, де відбувається сповільнення економічного зростання або

спостерігається економічний спад, розміри проблеми голоду ростуть.

Темпи відновлення світової економіки залежать від числа чинників, що породжують побоювання щодо ліквідації голоду та неповноцінного харчування в усіх його формах. [40]

У більшості країн (84%), які зіткнулися з проблемою недоїдання від 2011 до 2017 року, також відбувалося зменшення темпів економічного

зростання або погіршення економічних показників, зокрема в країнах із середнім рівнем доходу. У 2018 році, хоча основними причинами

продовольчих криз були конфлікти та кліматичні зміни. У 2022 році головними викликами в сфері продовольства стали політична, економічна

та соціальна нестабільність, що спричинена війною Росії проти України. Ця конфліктна ситуація негативно вплинула на цінову політику в продовольчій

сфері. За даними FAO, світові ціни на їжу у липні 2022 року були вищими на 13% порівняно з 2021 роком. Війна в Україні також викликала наслідки в сфері харчування. Зменшення доступності продовольства та підвищення цін на нього позначилися на якості життя громадян. Зростаюча цінова нестабільність і низькі доходи роблять здорові раціони харчування недосяжними для багатьох. Усі ці фактори поглиблюють вплив один на одного, викликаючи додаткові проблеми у системі продовольчої безпеки та харчування.

За висновками Всесвітнього банку, економічні наслідки пандемії призвели до понад 100 мільйонів осіб в бідність. Різкий приріст безробіття, скорочення доходів та підвищення вартості продуктів харчування вплинули на доступ до їжі для людей у розвинених країнах і тих, що розвиваються.

Криза COVID-19 загрожує виробництву та попиту на продовольство, негативно впливаючи на ситуацію з наявністю їжі в окремих націях. Вибух захворюваності COVID-19 та запроваджені обмежувальні заходи, такі як фізична дистанція, викликали розлади у виробництві, переробці та збуті продовольчих товарів, що збільшило коливання цін на харчові продукти та призвело до зменшення запасів деяких з них. Відсутність нормальної функціонування продовольчих систем може мати наслідком втрату 451 мільйона (тобто 30%) робочих місць у галузі продовольчості по всьому світу. Глобальна криза COVID-19 вже впливає на харчовий та аграрний сектори. Незважаючи на обмежені розриви в ланцюгу постачання продуктів харчування, вже мають місце проблеми з логістикою. Їжа повинна безперешкодно перетинати кордони та відповідати стандартам безпеки продуктів харчування. Вплив кризи COVID-19 призводить до зменшення активної економічної активності населення, включаючи сезонних робітників та мігрантів, що негативно позначається на вирощуванні та зборі врожаю, а також до зменшення зайнятості у важких галузях, природне

виробництво зазнає збитків у порівнянні зі штучним, і доходи господарств та їхня продовольча безпека зменшуються. Країни з існуючими гуманітарними кризами особливо вразливі перед впливом пандемії COVID-

19.

Окрім впливу на системи харчування, визначальні фактори та основні структурні чинники обмежили продовольчу безпеку та вразили якість харчування через комплексний ефект на інші системи, зокрема екосистеми та системи охорони здоров'я. Так як ці ключові фактори негативно впливають на безпеку харчування та харчування загалом, що призводить до взаємного погіршення наслідків у всіх елементах продовольчих систем (а також через взаємодію з іншими системами), підхід, заснований на продовольчих системах, є ключовим для кращого розуміння цих взаємозв'язків та визначення стратегічних напрямків дій, спрямованих на їх вирішення. (Додаток А.5)

Слід зазначити, що країни колишнього пострадянського регіону поділяються на дві групи з погляду підходу до продовольчої безпеки.

Перша група країн спрямована на досягнення продовольчого самозабезпечення, тоді як друга група країн орієнтується на цінності та політики Організації Об'єднаних Націй з харчової та сільськогосподарської організації. У пострадянських країнах головний акцент робиться на чотирьох головних напрямках для розвитку продовольчого потенціалу: модернізація сільського господарства, регулювання цін на продовольство, торговельні втручання та управління запасами товарів. Подальший успіх в реалізації політики щодо продовольчої безпеки у цих країнах був помітним у зменшенні бідності та загальному економічному зростанні, зокрема на користь малозабезпеченого населення. На сьогоднішній день акцент робиться не лише на кількості калорій в харчуванні, а й на підвищенні якості продуктів. Важливим аспектом глобальної продовольчої проблеми є

забезпечення безпеки їжі. Щоб оцінити рівень продовольчої безпеки, вчені використовують індекс глобальної продовольчої безпеки (Global Food Security Index - GFSI), що ґрунтується на показниках, що охоплюють доступність та споживання продовольства, його наявність та достатність, якість та безпеку, стійкість до змін клімату, адаптивність до ризиків, пов'язаних із природними ресурсами. Проте слід відзначити недолік цього методу - наразі його можна застосовувати лише до 113 країн світу.

У спільному звіті кількох міжнародних організацій за 2021 рік про стан справ у галузі продовольчої безпеки та харчування у світі виділяється, що під час пандемії COVID-19 збільшилися розміри голоду по всьому світу. Немає жодного регіону, який би уникнув зростання кількості населення, що страждає від голоду та не має достатньо продовольства. На фоні п'яти років відносної стабільності показник поширеності недоїдання за один рік збільшився на 1,5 відсоткових пункти, досягши близько 9,9%. Це подальше ускладнює завдання досягнення мети щодо ліквідації голоду до 2030 року. У 2020 році, в умовах гострої відсутності продовольчої безпеки, понад 12% світового населення (928 млн осіб) перебувало в умовах недоїдання, що на 148 млн більше, ніж у 2019 році. (Додаток А.7) Ситуацію можна охарактеризувати як агропродовольчу кризу. Присутність кризових явищ є неодмінною характеристикою світової продовольчої системи. В нинішньому столітті можна виділити два кризові періоди: з 2007 по 2011 рік та з 2020 року до сьогодні. Проте в різних дослідженнях хронологічні межі та періодизація агропродовольчих криз розходяться через різні підходи вчених та практиків у визначенні цього явища. [11]

В сучасній агропродовольчій кризі особливою рисою є її поглиблення через пандемію COVID-19 в умовах загального економічного сповільнення по всьому світу, зростання безробіття та падіння платоспроможності населення. Оцінки експертів вказують на те, що на початковому етапі

пандемії в агропродовольчій сфері були під загрозою 35% зайнятих, серед яких 21% зайняті в виробництві продовольчої сировини, до 60% – у переробці, обслуговуванні та розподілі харчів, 40% – в транспорті та 15% –

в дослідженнях і розробках. Це призвело до зниження попиту на продовольство, зокрема на продукти з високою доданою вартістю, що

вплинуло на зміну обсягу і структури споживання. Паралельно спостерігається менша інвестиційна активність у сільськогосподарському секторі, що ще більше загострює виробничі проблеми фермерів, особливо в

країнах розвиваються. Значущість зовнішньої торгівлі в забезпеченні продовольством зростає в сучасному періоді.

Необхідно підкреслити, що до 2022 року міжнародні організації наголошували на ризику погіршення продовольчої безпеки найвразливіших

груп населення зі зростанням цін через зниження рівня реальної заробітної плати та порушення балансу між нею та прибутком. Такий висновок був

зроблений також вченими, які вказали, що до кризових ознак у продовольчій сфері, які виникли до 2020 року, додалася структурна

вразливість. Глобальна доповідь про продовольчі кризи за 2021 рік, розроблена Всесвітньою продовольчою програмою, акцентує увагу на

важкості продовольчої кризи та значній кількості людей, які перебувають у кризі або погіршеному стані в 55 країнах/територіях через безперервні конфлікти, економічні потрясіння, у тому числі наслідки пандемії COVID-

19, і екстремальні погодні умови. Число населення у незадовільному стані у 2020 році складо 134,7 млн осіб, що майже на 20 млн більше, ніж у 2019

році. Одним із ключових показників стану ринку продовольства є зміна цін на основні продукти харчування. Спостерігається послідовне відображення

цінової ситуації через індекс продовольчих цін FAO. Основні причини зростання цін на продовольство посилюються геополітичними та природно-

кліматичними умовами.

Відзначалося підвищення вартості ресурсів для виробництва продовольчої сировини, таких як енергоносії та мінеральні добрива. Введені обмеження на переміщення товарів країнами у лютому-березні 2022 року підштовхнули цінову динаміку, особливо на зерно та рослинні олії. Зміни цін, які відбуваються в поточній кризі з початку 2020 року, відрізняються від подій 2007–2008 років. Д. Шмідхубер та Б. Кіао вказують, що на початку кризового періоду, окрім невеликого підвищення міжнародних цін на пшеницю та рис, ціни на більшість інших основних продуктів харчування фактично знизилися, особливо на рослинні олії та цукор. Проте динаміка цін згодом виявилася підвищувальною з неймовірно високою амплітудою. Ціни на базові продукти харчування досягли історичних максимумів. Таким чином, тенденції на ринку ресурсів були неоднозначними. У 2020 році внаслідок зниження споживання через обмеження, пов'язані з COVID-19, відбулося певне зниження світових цін на енергоресурси та мінеральні добрива, але це зниження було анульовано в 2021 році через значний ріст цін, який тривав в перших місяцях 2022 року.

Чинники, які визначають середні світові ціни на продовольство, завжди складаються з різних складових та можуть бути загальними або специфічними для кожного продукту та регіону. Зростання цін на нафту, яке розпочалося у квітні 2020 року, вплинуло на зростання витрат на виробництво та транспортування продовольства, що, в свою чергу, призвело до підвищення цін на продукти харчування для споживачів. Такий суттєвий ріст цін на основні ресурси для виробництва продовольчої сировини залишає мало простору для оптимізму стосовно перелому у ціновому тренді на ринку продовольства та поліпшення глобальної продовольчої безпеки. Зважаючи на багатофакторний характер продовольчої проблеми, відповідь на базові та поточні виклики вимагає комплексного підходу. В рамках парадигми трансформації продовольчих

систем, що склалися під час пандемії COVID-19, реалізується глобальна мета подолання цієї системної проблеми. Проте на практиці, покращення показників доступності продовольства в сучасних умовах стає дуже важким. Поточна агропродовольча криза ускладнює глобальну продовольчу проблему. Особливо помітні її прояви у ринковому середовищі через зростання цін та порушення нормального функціонування глобальних ланцюгів поставок. Неврівноваженість на ринку виробників сировини та готових продуктів обов'язково впливає на сферу споживання, обмежуючи доступ до харчів для вразливих верств населення.

Нові виклики, пов'язані з забезпеченням населення продовольством, спонукають до пошуку рішень на місцевому рівні, що вже проявилось у введенні заборон на експорт продовольства та застосуванні тарифних заходів. Україна відіграє роль стабілізуючого механізму у глобальному забезпеченні продовольством, але санкційний тиск призвів до переривання традиційних логістичних ланцюгів. В цих умовах цілеспрямованоцентрування на вирішенні внутрішніх проблем забезпечення продовольчої безпеки в Україні має перевагу, та коли логістика відновиться на світових ринках, це дозволить країні знову

відігравати ключову роль у подоланні глобальної продовольчої проблеми. Таким чином, підсумовуючи аналіз факторів, що впливають на рівень продовольчої безпеки, можна зазначити, що конфлікти, пандемії (наприклад, COVID-19), кліматичні зміни, економічні турбулентності та політика у галузі харчування є основними детермінантами сучасних тенденцій формування продовольчого потенціалу. Для подолання цих викликів потрібні комплексні заходи, які адаптуються до конкретних обставин, а реалізація відповідних програм має велике значення для забезпечення продовольчої безпеки будь-якої країни.

2.2 Шляхи вирішення продовольчої проблеми в системі національної безпеки.

На сучасному етапі продовольча проблема набуває все більшої актуальності, впливаючи на стійкість та безпеку країни. Ця складна проблема вимагає глибокого аналізу та комплексних підходів до її вирішення в контексті національної безпеки.

Один із важливих кроків у розв'язанні продовольчої проблеми полягає в забезпеченні стійкого розвитку сільського господарства та підтримці малих фермерів. Вкладання в сільськогосподарську інфраструктуру, розвиток сучасних методів обробки та зберігання продукції допоможе знизити втрати під час постачання харчових товарів на ринок. Технології Інтернету речей та штучного інтелекту можуть впроваджуватися для відстеження якості продукції та покращення ефективності ланцюжків постачання. Залучення громадян до активної участі у розв'язанні продовольчої проблеми також має велике значення. Розвиток ініціатив громадськості щодо власного вирощування їжі, створення спільнот сільських жителів та навчання основам сільськогосподарської діяльності можуть сприяти забезпеченню часткової самодостатності та зниженню залежності від імпорту.

Розв'язання продовольчої проблеми повинно бути віддане в контексті сталого розвитку. Важливо зберігати природні ресурси, застосовувати енергоефективні технології та підтримувати екологічно чисте виробництво. Це забезпечить довгострокову стабільність харчової системи та відповідатиме вимогам збереження екосистем та природного середовища.

Цілеспрямоване вирішення продовольчої проблеми є важливим завданням для забезпечення національної безпеки. Розробка та впровадження інноваційних рішень, підтримка малих фермерських господарств та

залучення суспільства до вирішення цієї проблеми можуть стати основою сталого та безпечного харчування населення. Ця істотна проблема потребує великого обсягу роботи та спільних зусиль всіх рівнів уряду, бізнесу, наукової спільноти та громадян. Сприяючи змінам в політиках, розвитку нових технологій та поширенню свідомості, можна створити основу для забезпечення продовольчої безпеки в майбутньому. [35]

Одним з важливих аспектів є розвиток та впровадження інновацій у сільському господарстві. Використання новітніх методів обробки ґрунту, вирощування мініатюрних сортів рослин, застосування агроекологічних підходів може покращити врожайність та зменшити вплив шкідників та хвороб. Важливо також досліджувати можливості вирощування харчових продуктів в умовах столичного середовища та сприяти розвитку міського сільськогосподарського виробництва. Соціальний аспект також важливий у вирішенні продовольчої проблеми. Забезпечення доступу до продовольства для всіх верств населення, особливо для найбільш уразливих, є критично важливим завданням. Програми підтримки низькодоходних груп, розповсюдження продуктів харчування в школах та інших громадських місцях можуть сприяти забезпеченню достойного рівня життя та харчування для всіх. Врешті-решт, глобальна співпраця має вирішальне значення. Обмін досвідом, спільне розв'язання викликів та підтримка слаборозвинених країн у розвитку їх сільського господарства можуть забезпечити сталу продовольчу безпеку для всього світу. Така співпраця може включати обмін технологічними рішеннями, фінансову допомогу та партнерські програми.

Існують різноманітні шляхи вирішення продовольчої проблеми в контексті національної безпеки, які впроваджуються в різних країнах. Наприклад, Японія активно використовує технології вертикального фермерства та гідропоніки для вирощування продуктів харчування в

обмежених міських просторах. Це дозволяє забезпечити місцеве населення свіжими овочами та фруктами навіть у мегаполісах. Іншим прикладом є Бразилія, яка зосереджує зусилля на розвитку сільського господарства та

підтримці малих сільських фермерів. Уряд впроваджує програми кредитування та навчання для сільських господарств, що допомагають

збільшити виробництво продуктів харчування та покращити життєвий рівень сільського населення. У Сінгапурі використовується концепція "харчового суверенітету", спрямована на забезпечення місцевими

продуктами харчування. Уряд інвестує у дослідження штучного вирощування м'яса та вирощування продуктів харчування на водних

площах, що дозволить знизити залежність від імпорту та забезпечити сталу доступність до їжі. Наступним цікавим прикладом можна назвати Індію, яка

вдало впроваджує програму "Національна програма з розвитку села" для підтримки сільського господарства та покращення умов життя сільського

населення. Через надання фінансової допомоги, технічної підтримки та навчання сільські фермери мають можливість підвищити виробництво та якість сільськогосподарської продукції. Ізраїль є прикладом країни, яка

ефективно вирішує проблему водозабезпечення для сільського господарства шляхом впровадження технологій десалінації морської води

та систем крапельного поливу. Це допомагає зберегти водні ресурси та забезпечити зростання виробництва продуктів харчування.

Одним із аспектів вирішення продовольчої проблеми є підтримка малих фермерських господарств та впровадження агроекологічних методів

обробки ґрунту. Наприклад, в Швеції активно розвивається рух за агроекологічне сільське господарство, який сприяє збереженню родючості

ґрунтів та підвищенню якості продукції. Ці приклади демонструють різноманітність шляхів вирішення продовольчої проблеми в різних країнах.

Враховуючи унікальність кожної національної ситуації країни

розробляють власні стратегії та програми для забезпечення сталої
доступності та якості харчових продуктів для свого населення в рамках
національної безпеки

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Висновки до розділу 2

Отже, можна зробити висновок, що всі вищевказані причини недостатнього харчування та недоїдання впливають на загострення сучасного дефіциту продовольства. Проте, найзначущим фактором виявляється бідність – недостатність коштів на придбання харчових продуктів. Також не менш важлива є система регулювання світового продовольчого ринку. Варто відзначити, що глобалізація, яка була введена для спрощення міжнародних зв'язків, не змогла вирішити проблему недоїдання.

1) Важливою проблемою, що впливає на стан продовольчої кризи, є невизначеність на валютному ринку та нестабільна економічна ситуація у країні, що спричиняє значне підвищення цін на харчові продукти та комунальні послуги. Розв'язання цих питань відіграє важливу роль у підвищенні якості життя населення та забезпеченні продовольчої безпеки. Серед ключових факторів, що призводять до погіршення ситуації з голодом та обмеженням доступу до належного харчування, можна відзначити конфлікти, коливання клімату та його екстремальні прояви, економічні спади та світові пандемії (наприклад, COVID-19). Висока нерівність суттєво посилює їх негативний вплив. Багато осіб по всьому світу стикаються з недостатньою продовольчою безпекою та неповноцінним харчуванням через відсутність необхідних коштів на здоровий раціон. Кожен з цих факторів має свою унікальність, проте їх взаємодія посилює негативний вплив на продовольчу безпеку та доступ до належного харчування. Конфлікти вразливі практично в усіх аспектах агропродовольчих систем – від виробництва до збуту та споживання. Негативні наслідки конфліктів включають знищення продовольчих активів та обмеження торгівлі, що призводить до підвищення цін на харчові продукти. Покращення продовольчої безпеки потребує комплексного підходу до ринку цієї

проблеми, з урахуванням впливу різних факторів. Врахування негативних наслідків конфліктів, економічних турбулентностей, екологічних змін та пандемій є ключовим аспектом для забезпечення стійкості продовольчих систем та належного харчування.

2) Нові виклики, пов'язані з гарантуванням населенню продовольства, вимагають розробки рішень на місцевому рівні, що уже проявилось у введенні заборон на експорт продовольства та використанні тарифних заходів. Україна відіграє роль стабілізуючого фактора в глобальному продовольчому забезпеченні, але санкційний тиск призвів до переривання традиційних логістичних ланцюгів. В таких умовах акцент на розв'язанні внутрішніх питань стосовно продовольчої безпеки в Україні має стратегічне значення, та коли логістика відновиться на світових ринках, це

дозволить країні повернути свою ключову роль у подоланні глобальної продовольчої кризи. Загалом, аналізуючи фактори, що впливають на продовольчу безпеку, відзначається, що конфлікти, пандемії (наприклад, COVID-19), кліматичні зміни, економічні турбулентності та політика у галузі харчування становлять ключові визначники сучасних тенденцій у формуванні продовольчого потенціалу. Продовольча безпека може бути досягнута завдяки комплексним заходам, які адаптуються до конкретних обставин, а реалізація відповідних програм грає важливу роль у гарантуванні продовольчої безпеки будь-якої країни.

3) Глобальна співпраця та об'єднання зусиль між державами, міжнародними організаціями та приватним сектором можуть сприяти ефективному подоланню продовольчої кризи. Застосування сучасних агротехнологій, створення резервних запасів продуктів, розширення джерел продовольчого забезпечення - це ключові елементи для досягнення сталого розвитку суспільства. Усі ці заходи потребують комплексного аналізу та координації від держав та міжнародних організацій. Розв'язання

продовольчої проблеми потребує не лише технічних рішень, але й поглиблення наукових досліджень, урахування соціальних та екологічних аспектів. Тільки спільними зусиллями та координацією можна досягти успіху в подоланні цього глобального виклику.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

3. РОЗДІЛІТІ, МОЖЛИВІ ТА ДІЮЧІ ВАРІАНТИ ВИРІШЕННЯ ГЛОБАЛЬНОЇ ПРОДОВОЛЬЧОЇ ПРОБЛЕМИ.

3.1 Продовольча безпека: сім'я розв'язання проблеми вже посіяно.

Часто наголошують, що глобальне потепління в найближчому майбутньому може ускладнити завдання забезпечення нашої планети харчами. Це перебільшення ставить перед нами виклик і змушує акцентувати увагу на недоцільних рішеннях. Копенгагенський центр консенсусу, об'єднуючи Нобелівських лауреатів, дійшов висновку, що існують дуже ефективні та доступні способи боротьби з проблемою недоїдання, такі як використання мікрохарчових добавок, збагачення харчів мікронутрієнтами, програми біозбагачення та громадські ініціативи щодо поживного харчування.

Проте в розвинених країнах недостатньо уваги приділяється цим можливостям для вирішення проблеми, навіть не кажучи вже про саму проблему. Найчастіше, коли ми розглядаємо питання голоду, ми спрямовуємо свій погляд невірним способом. Нас засмучує масштабний голод, який міг би виникнути великих розмірів: у 1968 році Пауль Ерліх висловив думку, що людство вже програто битву за власне харчування. Його прогноз базувався на застарілій ідеї, що зі зростанням населення обов'язково йде зменшення доступу до їжі для кожної особи. Однак фактично, з 1961 року населення світу подвоїлося, а виробництво продовольства майже потроїлося. Серед населення розвиваючихся країн, збільшення населення майже подвоїлося, а виробництво харчів зросло в чотири рази. Це призвело до значного збільшення доступних калорій, особливо у країнах, що розвиваються. Відсоток голодуючого населення постійно зменшується, з понад 50% населення світу в 1950 році до менше

ніж 18% сьогодні. За довгостроковими прогнозами ООН, ця пропорція буде знижуватися до 2,9% до 2050 року, що складатиме 290 мільйонів недоїдаючих людей. Декілька широкомасштабних досліджень впливу

кліматичних змін на сільське господарство і глобальну систему торгівлі продовольством підкреслили чотири спільні і важливі висновки.

По-перше, прогнози вказують на збільшення сільськогосподарського виробництва. Протягом наступного століття виробництво зернових може зрости більше ніж вдвічі. Згідно з однією з наукових груп, яка займалася моделюванням, "на глобальному рівні земельні та рослинні ресурси,

спільно з технічним прогресом, виглядають досить достатніми для того, щоб у 2080 році забезпечити майже дев'ять мільярдів людей харчами." По-друге, вплив глобального потепління на сільське господарство може бути

негативним, але загалом він не настільки значущий. Навіть за найбільш песимістичних сценаріях, які базуються на найгірших кліматичних умовах, передбачається загальне скорочення сільськогосподарського виробництва на 1,4% в порівнянні з сценарієм без кліматичних змін. Натомість найбільш

оптимістичні моделі передбачають зростання виробництва сільськогосподарської продукції на 1,7% завдяки глобальному потеплінню.

Для порівняння, середні темпи росту в сільському господарстві протягом останніх 30 років становили майже 1,7%. По-третє, хоча на глобальному рівні вплив буде обмеженим, в регіональному контексті ситуація

змінюється. Глобальне потепління негативно впливає на сільське господарство в країнах, які розвиваються, в той час як розвинуті країни

відчують позитивний вплив. Це пояснюється тим, що підвищення температури корисне для фермерів у високих широтах, оскільки це подовжує сезон вирощування, дозволяє вирощувати більше культур та

отримувати вищі врожаї, в той час як у тропічних країнах це призводить до зменшення продуктивності фермерів.

У найгіршому випадку передбачається скорочення врожаю на сім відсотків в країнах, які розвиваються, та зростання на три відсотки в розвинених країнах. Однак загальне виробництво навіть у найменш розвинених країнах може зрости майже вдвічі протягом наступного століття. А у наступному столітті країни, що розвиваються, стануть більш залежними від імпорту продовольства з розвинених країн. Цей тренд не є виключною наслідком глобального потепління, оскільки демографічні процеси вже призводять до подвоєння імпорту в цих країнах навіть без урахування кліматичних змін. Глобальне потепління призводить до зростання імпорту від 100 до 110-140 відсотків.

Слід відзначити, що споживачі в країнах, що розвиваються, в 2080 році матимуть значно вищий дохід порівняно з нинішнім станом. Одна з груп, яка розробляла моделі, вказала, що майбутні споживачі з цих країн "переважно проживатимуть у містах, отримуватимуть доходи не від сільського господарства, і їх рівень споживання буде сильно залежати від цін на продукти харчування та доходів, а не від національного виробництва сільськогосподарської продукції." По-четверте, за найбільш ймовірним сценарієм, глобальне потепління призведе до недоїдання для ще 28 мільйонів людей. Інші сценарії передбачають менш значущий вплив, включаючи навіть можливість зменшення кількості голодуючих на 28 мільйонів. Важливо розглядати це в контексті того, що на сьогоднішній день в світі понад 925 мільйонів людей страждають від недоїдання.

Протягом наступного століття населення світу збільшиться на два-три мільярди, але, ймовірно, до кінця століття кількість голодуючих "лише" зменшиться до 108 мільйонів осіб.

Масштаб проблеми голоду в меншій мірі залежить від клімату і в більшій мірі від економіки. Навіть якщо ми раптово та рішуче знизимо глобальне потепління (припустимо, що світ миттєво припинив викиди

вуглецю), це спрямує нас в напрямі уникнення голоду лише для максимум 28 мільйонів осіб до закінчення століття. У порівнянні з тим, перехід від одного з найменш ефективних сценаріїв ООН до одного з найбільш ефективних може допомогти врятувати від голоду 1,065 мільйонів людей до кінця століття. Зрозуміло, що повне припинення глобального потепління та економічних викликів голоду - це ілюзія. Проте основною метою має бути пошук сценарію, який максимально знизить кількість голодних людей, і це має бути узгоджено з максимальним підвищенням рівня доходів.

Використання кліматичної політики для досягнення незначного зниження є несистемним і може навіть бути нестичним підходом. Скорочення викидів CO₂ призводить до незначних і віддалених змін у температурі. Якщо б Кіотський протокол був повністю втілений, це допомогло б зменшити кількість голодних лише на два мільйони осіб до 2080 року за вартістю в 180 мільярдів доларів. Але якщо дійсно хочемо допомогти голодним, ми можемо зробити набагато більше. Особливу вагу мають доступні та ефективні методи боротьби з недоїданням. Експертна комісія Нобелівських лауреатів рекомендує більше інвестувати у мікрохарчові добавки, підвищення поживності через мікроелементи, біозбагачення та громадські програми харчування через їх великий потенціал у досягненні значних результатів.

3.2 Досвід вирішення проблеми продовольчої безпеки в країнах світу.

Наслідки глобальних змін клімату стають все більш помітними. Це мотивує фахівців і науковців вносити корективи у структуру сільськогосподарських площ, з урахуванням культур, що виявляють високий адаптивний потенціал. Сучасні підприємства надзвичайно активно використовують стратегічний підхід до управління та розробляють

стратегії розвитку, орієнтовані на піднесення на багато кроків вперед.

Стратегічний управління означає проведення управлінських заходів, спрямованих на оптимальне та результативне використання наявних

ресурсів, з метою досягнення перспективних завдань, що стоять перед підприємством. Це є основою, яка за впливом внутрішніх і зовнішніх

чинників породжує можливість адаптації на ринку конкуренції. За останнє десятиліття системи постачання харчових продуктів забезпечували

різноманіття необхідних продуктів для населення світу, що швидко росте і все більше переходить до міського проживання. Однак багато таких систем

не змогли забезпечити безпечне та поживне харчування для 36 мільярдів людей, які навіть до початку пандемії COVID-19 не мали можливості

дозволити собі здоровий раціон. Що ще важливіше, зростає кількість населення світу, яке споживає висококалорійні продукти та напої, багаті

жирами, цукрами і/або сіллю. Неспроможність систем постачання харчових продуктів гарантувати доступ до продуктів, які сприяють формуванню

здорових раціонів, особливо в умовах поширення пандемії COVID-19, робить актуальним заклик до перетворення цих систем так, щоб здоровий

харчування став доступним для всіх. Нагальна потреба в такому перетворенні є однією з головних проблем, пов'язаних із вирішенням

найскладніших завдань у галузі сталого розвитку, включаючи ліквідацію голоду, забезпечення продовольчої безпеки та усунення неповноцінного

харчування до 2030 року.

Кілька факторів, які впливають на системи постачання харчових продуктів, все більше погіршують стан продовольчої безпеки та харчування

в усьому світі. До них входять конфлікти, пандемія COVID-19, зміна клімату та екстремальні явища, а також зміни в економічному зростанні та

економічні спади, які поглиблюються бідністю та соціальними нерівностями. У той же час трансформація систем постачання харчових

продуктів у напрямку забезпечення стійкості до впливу цих факторів та стимулювання економічно доступного здорового харчування на принципах стійкості та включеності може бути потужним рушійним фактором для вирішення проблеми голоду, продовольчої безпеки та повноцінного харчування. Однією з основних перешкод, які ускладнюють можливість успішної модернізації систем постачання харчових продуктів, є фрагментованість глобальних, національних та регіональних політичних заходів, стратегій, законодавчих механізмів і інвестицій, які не координуються та не є комплексними заходами, а ведуться окремо відносно окремих аспектів проблеми. [14]

Реалізація гуманітарних програм у регіонах, що постраждали від конфліктів та війни, є надзвичайно важливою. Більшість населення, що стикається з проблемами недоїдання, проживає у країнах, де існують основні фактори, впливаючі на продовольчий потенціал. Реалізація програм спрямована на зменшення цих негативних впливів та вдосконалення продовольчих систем. У фоновому шумі світових пандемій стає надзвичайно важливим підвищення несприйнятливості найбільш уразливих верств населення до негативних економічних факторів. Крім того, мінливість клімату та екстремальні явища вимагають підвищеної стійкості систем постачання харчових продуктів. Щоб впливати на ці складні виклики, необхідно розробляти та координувати ініціативи, спрямовані на забезпечення продовольчої безпеки та покращення якості харчування. Уповільнення економічного росту та спади вимагають заходів щодо зниження вартості харчових продуктів на всіх етапах їх створення та споживчої поведінки. Крім того, для подолання структурних нерівностей потрібно впроваджувати інклюзивні заходи, які враховують інтереси менш забезпечених верств населення. Реформація продовольчих систем є

ключовим чинником у забезпеченні ліквідації голоду, забезпеченні продовольчої безпеки та покращенні доступності здорового харчування

у зоні конфліктів та воєн виникає серйозне порушення функціонування продовольчих систем на всіх їхніх рівнях, що ускладнює

доступ населення до необхідних продуктів харчування. Зазвичай, у таких обставинах, проводяться програми надзвичайної гуманітарної допомоги,

які включають в себе забезпечення доступу до якісної їжі, чистої води, медичної допомоги та санітації, а також заходи, спрямовані на підтримку

джерел засобів для життя. Це типові механізми реагування на кризові

ситуації та заходи соціального захисту, які реалізуються з метою забезпечення мінімальних рівнів продовольчої безпеки та належного

харчування. Під час пандемії COVID-19, країни, що перебувають у конфліктних умовах, стали особливо вразливими. Обмеження переміщення

часто ускладнювали надання гуманітарної допомоги біженцям та внутрішньо переміщеним особам, яка є необхідною для забезпечення їм

доступу до здорових харчових продуктів.

Якщо конфлікти виникають через конкуренцію за природні ресурси,

включаючи земельні ділянки, ліси, рибні ресурси та водойми, це може викликати серйозну економічну кризу. Спрямовані на реформи політичні,

інституційні та правові заходи повинні бути вжиті для ліквідації цих причин та пом'якшення їхнього впливу на продовольчі системи, продовольчу

безпеку та економіку загалом. Особливо в умовах тривалих криз, коли

можливі тривалі періоди низького рівня конфліктів та тривале віддалене перебування населення від місць проживання, критично важливо

підтримувати сільське господарство та виробництво продовольства, зберігати продовольчі ланцюжки та забезпечувати доступ до якісних

харчових продуктів та здорових раціонів харчування. Важливою стала питання структурної нерівності в цих умовах, адже наслідки пандемії

COVID-19 найбільше відчувають сільські жінки, які стикаються із збільшеними економічними викликами та обмеженим доступом до якісних продуктів харчування.

Пандемія не лише погіршує їхню економічну ситуацію, а й збільшує навантаження на цю вразливу групу населення. З метою забезпечення продовольчої безпеки та задоволення потреб жінок у сільських районах, де вони виконують різноманітні ролі в агропродовольчих системах – від виробників сільськогосподарської продукції до підприємців, необхідно враховувати та підтримувати їхню активну участь. Це включає в себе необхідність поліпшення їхньої доступності до професійного росту та забезпечення належних ресурсів для підтримки їхньої ролі в системі продовольчої безпеки.

Молодь відіграє ключову роль у можливому перетворенні продовольчих систем. Важливо надавати їм можливість розвивати свої навички та підтримувати їхню активну участь, створюючи умови для відданості та наставництва. Звісно, часто молодь мігрує з сільських районів через економічний спад та брак можливостей. Тому у плані збільшення інвестицій важливо розглядати конкретні заходи, спрямовані на полегшення доступу молоді до ресурсів та ринків, а також на створення умов для їхньої участі у прийнятті рішень. Додатково, слід активно вирішувати соціокультурні питання, які можуть перешкоджати молоді використовувати нові можливості, особливо тих, що входять до вразливих груп. Збільшення усвідомлення та підтримки може сприяти зменшенню рівня нерівності та поліпшенню продовольчої системи, що враховує інтереси всього населення. Важливо також спонукати зміну споживчої поведінки та харчового раціону, які були б корисними для здоров'я людини та позитивно впливали на стан навколишнього середовища. Доступ до поживних харчових продуктів та здорових раціонів харчування має бути

визначений не лише економічною доступністю, але й заходами для забезпечення якості та доступності цих продуктів.

Структура раціонів харчування визначається різними компонентами продовольчого оточення, включаючи культурні особливості, мовність, кулінарні традиції, знання, підходи до споживання, харчові вподобання, релігійні переконання та цінності, і це впливає на джерела отримання харчових продуктів, їх виробництво та споживання.

Структура раціонів харчування є динамічною і постійно змінюється, маючи як позитивний, так і негативний вплив на здоров'я та довкілля. Проте багато втрат у здоров'ї людей та на стані довкілля, пов'язаних з більшістю продовольчих систем, залишаються непоміченими через їх важкодоступність для оцінки, і це загрожує стабільності продовольчих систем. Тому важливо враховувати ці аспекти при формуванні цін на

продовольчі товари та вживати заходи для покращення якості продовольчого середовища та забезпечення споживачів правами і можливостями отримувати здорові та безпечні харчові раціони, при цьому мінімізуючи негативний вплив на навколишнє середовище. Реклама та

збільшення виробництва висококалорійних харчових продуктів глибокої переробки спричинили збільшення споживання шкідливих раціонів, що негативно впливає на здоров'я різних вікових груп. Реклама заміників грудного молока призводить до відмови матерів від природного вигодовування груддю. Великі корпорації акцентують свої збутові стратегії

переважно на молодь, і водночас спостерігається рости виробництва низькожирних продуктів харчування місцевого походження з мінімальними корисними властивостями.

Внаслідок цих змін у всіх регіонах світу, показники надмірної ваги та ожиріння серед дітей зростають такими самими (або навіть швидше), як і показники зменшення недостатньої ваги. Створення комплексу заходів

політики та інвестицій починається з глибокого аналізу ситуації з урахуванням її особливостей для кращого розуміння контексту країни, включаючи характер та інтенсивність основних факторів, що впливають на продовольчі системи, а також поточний стан продовольчої безпеки та харчування. Цей аналіз допоможе визначити найбільш підходящу комбінацію напрямків для перетворення продовольчих систем, з урахуванням впливу основних факторів, що впливають на продовольчу безпеку та якість харчування, і визначити необхідні заходи політики та інвестицій, які варто включити до цього комплексу заходів.

Рекомендованими кроками в рамках цього процесу є модернізація продовольчих систем для зниження негативного впливу на зростання синергії та узгодженості у формулюванні та реалізації політики в усіх галузях, зокрема інвестицій стратегічного характеру, із застосуванням як державного, так і приватного секторів. Це передбачає, що відмова від вузьковідомчих рішень на користь цілісних комплексів заходів політики, інвестицій і законодавства, спрямованих на конкретні напрямки модернізації, де враховується регіональна специфіка та забезпечується можливість ефективного вирішення проблем продовольчої безпеки і якісного харчування. Узгодженість політики означає таке становище, коли реалізація заходів у одній галузі не перешкоджає роботі в інших сферах, а, де можливо, забезпечує підвищення ефективності в декількох областях, стосовно всіх включених систем, і каталізatori грають ключову роль у досягненні максимальних позитивних результатів та мінімізації негативних наслідків трансформації. Дотримання цих умов є важливим для формування комплексних галузевих заходів політики, інвестицій та законодавства, які приймаються на основі рішень, що враховують інтереси всіх сторін і дозволяють досягти оптимальних результатів.

Важливо відзначити, що значний вплив на формування ефективної продовольчої політики в Україні має Європейський Союз (ЄС). Зокрема, сторони Угоди про Асоціацію між Україною та ЄС спільно сприяють розвитку сільського господарства та сільських територій, включаючи зближення відповідних політичних стратегій і законодавства, а також адаптацію національних норм до стандартів та регуляцій ЄС. Співпраця між Україною та ЄС у галузі сільського господарства та розвитку сільських регіонів включає в себе ряд важливих аспектів, таких як сприяння взаємному розумінню політичних аспектів, підвищення інституційного та адміністративного потенціалу на рівнях центрального та місцевого управління, підтримку розвитку сучасного та стійкого сільськогосподарського сектору, обмін знаннями та кращими практиками в галузі аграрної політики, підвищення конкурентоспроможності сільськогосподарського сектору, підвищення ефективності та прозорості на ринках, поширення знань, сприяння розробці та впровадженню інновацій, а також гармонізацію питань, що розглядаються в рамках міжнародних організацій. Зокрема, Україна та ЄС домовились про реалізацію політики, спрямованої на підвищення якості сільськогосподарської продукції шляхом встановлення відповідних стандартів, вимог до виробництва та механізмів контролю якості. Аграрні компанії отримують можливість активнішої співпраці та обміну знаннями, досвідом і технологіями, зокрема у сфері органічного землеробства та біотехнологій, з відповідними компаніями та профільними агенціями в ЄС. Також адаптація стандартів якості продукції та інфраструктури аграрних ринків сприяє полегшенню доступу продукції українських аграрних компаній на європейський ринок. Згідно з Угодою про Асоціацію між Україною та ЄС, домогосподарства мають можливість споживати продукцію вищої якості, завдяки підвищенню екологічних стандартів виробництва продуктів.

НУБІП УКРАЇНИ

Паралельно, розвиток сільського господарства може мати позитивний вплив на підвищення рівня зайнятості та добробуту місцевих громад у аграрних регіонах країни. Держава має можливість оновити свою аграрну політику відповідно до європейського законодавства та вдосконалити стратегію розробки та впровадження відповідних політичних ініціатив та механізмів підтримки на різних рівнях управління. Одночасно, розбудова стандартів та інфраструктури аграрного ринку буде потребувати додаткових бюджетних коштів та підвищення інституційної компетентності відповідних органів уряду. На основі проведеного аналізу

НУБІП УКРАЇНИ

обґрунтуємо напрями перетворення продовольчих систем для забезпечення зниження негативного впливу ключових факторів формування продовольчого потенціалу: Розробка та реалізація гуманітарних ініціатив у регіонах, які постраждали від конфліктів та воєн; Підвищення стійкості

НУБІП УКРАЇНИ

найбільш вразливих верств населення до негативних економічних впливів зовнішніх факторів; Зміцнення стійкості продовольчих систем до змін клімату на всіх етапах циклу виробництва продуктів харчування; Реалізація заходів для зниження витрат на продовольчі товари на всіх етапах виробництва; Поширення відповідальної споживчої поведінки та прийняття

НУБІП УКРАЇНИ

харчових моделей, що корисні для здоров'я людини та сприяють покращенню стану навколишнього середовища; Вирішення структурних нерівностей шляхом впровадження інклюзивних заходів, спрямованих на захист інтересів менш забезпечених верств населення;

НУБІП УКРАЇНИ

Враховуючи міжгалузевий характер заходів, які необхідно реалізувати для перетворення продовольчих систем та досягнення продовольчої безпеки та покращення якості харчування, надзвичайно важливо забезпечити узгодженість політичних та інвестиційних заходів, спрямованих на агропродовольчі та екологічні системи, системи охорони здоров'я, соціального захисту та інші сфери, такі як освіта, енергетика,

торгівля та фінанси. Наявність такої узгодженості є ключовою для успішної реалізації комплексів заходів, спрямованих на досягнення продовольчої безпеки та покращення ситуації у галузі харчування. Також, слід враховувати, що для системних змін, окрім доступу до виробничих і фінансових ресурсів, необхідно розробити та створити відповідні технології, дані та інновації, відомі як "каталізатори", які сприяють цим процесам перетворення та забезпечують доступ до них.

3.3 Сучасні глобальні стратегії вирішення продовольчої проблеми.

На світовому ринку зернових і продовольства триває п'ятий місяць поспіль падіння цін, що спричинене поліпшенням прогнозів виробництва пшениці і відновленням експорту через чорноморські порти України.

Збільшення обсягів пропозиції на світовому ринку ріпакової олії, пальмової олії з Південно-Східної Азії, соняшникової олії з України, а також зменшення попиту на неї, впливають на зниження цін у світі. На ринку

молочної продукції головними факторами, що впливають на зниження цін, є зменшення попиту на вершкове масло і сухе молоко з боку імпортерів та

збільшення постачань молочної продукції з Нової Зеландії. Зменшення закупівель імпортерами та збільшення обсягів постачань титиці, яловичини та баранини на експорт також призвело до зниження світових цін на м'ясо

взагалі. Серед ключових чинників падіння світових цін на цукор можна

виділити збільшення обсягів експорту цукру з Індії і зниження цін на етанол у Бразилії, що дозволило використовувати цукрову тростину для виробництва цукру. Світовий банк активно співпрацює з країнами для

розробки нових проектів на суму 12 мільярдів доларів США на наступні 15 місяців з метою боротьби з кризою продовольчої безпеки.

Ці проекти спрямовані на підтримку сільського господарства, соціального захисту для пом'якшення впливу підвищення цін на продукти харчування, а також на проекти водопостачання та зрошення. Більшість цих ресурсів буде спрямована до розвитку країн Африки, Близького Сходу, Східної Європи, Центральної Азії та Південної Азії. Крім того, існуючий портфель проектів Світового банку включає невикористані кошти в розмірі 18,7 мільярда доларів США, спрямовані на рішення проблем продовольчої безпеки та безпеки харчування, охоплюючи різні сфери, такі як сільське господарство, харчування, соціальний захист і інші. Загалом, ці ресурси становлять понад 30 мільярдів доларів, доступних для впровадження заходів щодо вирішення проблем продовольчої безпеки протягом наступних 15 місяців. Ця відповідь буде базуватися на різноманітних фінансових інструментах Світового банку та підсилена аналітичним дослідженням.

В сучасних умовах економічної нестабільності Україні необхідно впроваджувати нову систему стратегічного управління, яка ґрунтується на збалансованому використанні ресурсів для досягнення довгострокових цілей при вирішенні поточних завдань. Це відповідає викликам і загрозам національній безпеці, які виникають в умовах глобальних проблем, таких як пандемія, зміни клімату та геополітична нестабільність. Сучасні умови вимагають перегляду підходів до державного планування соціально-економічного розвитку і забезпечення національної безпеки, зокрема у галузі продовольчої безпеки та сталого розвитку продовольчої системи. Україна є одним із світових лідерів на ринку продовольства, і тому питання сталого розвитку національних продовольчих систем стає ключовим не лише в науковому середовищі, а й на державному рівні.

У 2021 році в Україні відбулися численні дискусії, присвячені трансформації продовольчих систем, які призвели до розробки плану дій з

питань сталого розвитку продовольчих систем. Крім того, на Саміті ООН з продовольчих систем у вересні 2021 року Президент України підкреслив важливість розвитку національних шляхів для досягнення стійких продовольчих систем до 2030 року. Вже на дванадцятий день від початку повномасштабної війни Російської Федерації проти України уряд країни прийняв пакет заходів, спрямованих на підтримку українського бізнесу під час конфлікту. Крім того, уряд та місцева влада активно вживають додаткові заходи для стабілізації цін на основні споживчі товари. Кабінет Міністрів ухвалив рішення, що дозволяє обласним військовим адміністраціям спільно з правоохоронними органами та антимонопольним комітетом контролювати ціни на соціально важливі продукти, ліки та паливо.[47]

Підвищення стійкості до зміни клімату на всіх етапах ланцюга створення вартості продовольства є важливим завданням. Те, як ми організуємо виробництво та використовуємо природні ресурси, може сприяти створенню сприятливого клімату, в якому люди та природа можуть спільно існувати та розвиватися. Це надзвичайно важливо, оскільки продовольчі системи вразливі до впливу стану навколишнього середовища та загострення кліматичних явищ, і водночас, вони самі можуть впливати на стан навколишнього середовища та бути фактором зміни клімату. Ключове значення у цьому контексті мають пріоритети, що передбачають збереження природи, раціональне використання існуючих систем виробництва та постачання продовольства на основі стійкості, а також відновлення природного середовища.

Для досягнення цих цілей необхідно розширювати співпрацю та надавати значне довгострокове фінансування, включаючи реалізацію комплексних програм зменшення ризику стихійних лих та управління ними. Також потрібно розвивати політику адаптації до зміни клімату та

здійснювати коротко-, середньо- та довгострокові заходи, спрямовані на пом'якшення впливу зміни клімату та екстремальних явищ. Щодо зниження вартості харчових продуктів на всіх етапах ланцюга створення вартості

продовольства, важливо забезпечити доступність безпечних та поживних харчових продуктів і зменшити їх вартість. Це передбачає проведення

заходів на всіх етапах ланцюга виробництва та споживання продовольства.

Напрямок цей передбачає створення комплексу узгоджених заходів політики та інвестицій для всіх ланок ланцюга, спрямованих на підвищення

ефективності та зменшення втрат та харчових відходів у виробництві та

постачанні продуктів. Такі заходи сприятимуть досягненню цієї важливої мети.

Зокрема, крім інвестицій в новаторство, наукові дослідження та

поширення знань для підвищення продуктивності, заходи стимулювання

повинні бути спрямовані на розширення виробництва в продовольчому і

продуктовому секторах: вирощування більш корисних видів продуктів, таких як фрукти, овочі, бобові та олійні рослини, а також продуктів

тваринного походження та культур, що збагачені біоелементами. В інших

етапах створення вартості продовольства якість харчових продуктів та

напоїв можна підвищити шляхом збагачення основних харчових продуктів

на етапі після збирання, відповідно до міжнародних стандартів. Виробники

продуктів харчування та роздрібна торгівля також можуть змінювати склад

своєї продукції, щоб вилучити з неї трансжири та знизити вміст насичених

жирів, цукрів і солі. Біозбагачення використовується як економічно

ефективний захід для зменшення дефіциту корисних мікроелементів при

збільшенні наявності (і зниженні вартості) корисних харчових продуктів.

Біобогачення продуктів харчування є однією з ефективних стратегій

забезпечення всього населення необхідними мікроелементами (наприклад,

загальне йодування солі, а також обогачення пшеничного або

кукурудзяного борошна джерелами заліза та фолієвої кислоти). Високий рівень нерівності суттєво обмежує можливості людей подолати голод, відсутність продовольчої безпеки та несвочасне харчування в усіх його проявах.

Необхідні політичні заходи, інвестиції та правові норми, спрямовані на вирішення структурних нерівностей, що стикаються з ними уразливі групи населення як в сільських, так і в міських районах, повинні також сприяти поліпшенню їхнього доступу до виробничих ресурсів та новітніх технологій. Більшість бідного населення проживає в сільських районах, де показники бідності втричі вищі, ніж в міських районах.

Після встановлення національної системи контролю за харчовими продуктами важливо забезпечити, щоб вона була належним чином впроваджена, працювала ефективно та мала потенціал постійного вдосконалення та адаптації до нових наукових та технічних досягнень. Ключовим фактором успіху є визначення очікуваних результатів, встановлення, комунікація та досягнення відповідних цілей. Слід відзначити, що Всесвітня Організація Охорони Здоров'я (ВООЗ) активно працює над зменшенням впливу та посиленням моніторингу небезпеки, пов'язаної з харчово-борошняними захворюваннями (FBD), з метою зменшення навантаження на здоров'я, економіку та суспільство. ВООЗ спільно з іншими агенціями розробляє стратегії для прискорення глобальних заходів з покращення безпеки харчових продуктів та включення цього питання в лорядок денний сфери охорони здоров'я та розвитку.

Важливим напрямком діяльності ВООЗ є підтримка країн у посиленні їх систем безпеки харчових продуктів шляхом надання технічних консультацій та створення глобальних систем моніторингу, що дозволять країнам покращити свої системи контролю за безпекою харчових продуктів. Особливий акцент буде зроблено на тих країнах, де існує

великий обсяг FBD або де системи контролю харчових продуктів потребують покращення. ВООЗ також буде сприяти проведенню аналітичних робіт та розробці глобальних систем моніторингу для визначення показників безпеки харчових продуктів з метою кількісної оцінки внеску цієї сфери в досягнення Сталій Розвиток, враховуючи міжнародні стандарти.

Всесвітня Організація Охорони Здоров'я буде організовувати та використовувати різноманітні глобальні форуми та ініціативи, спрямовані на підвищення усвідомленості щодо безпеки харчових продуктів, систем харчування та охорони здоров'я. Метою цих заходів є стимулювання політичного діалогу між державами-членами, організаціями ООН, академічними установами, приватним сектором, громадянським суспільством та іншими зацікавленими сторонами з метою інтеграції

питань безпеки харчових продуктів у їхні стратегії та політики. Зокрема, ВООЗ буде використовувати результати Саміту ООН з продовольчих систем для забезпечення включення питань безпеки харчових продуктів у трансформацію країн. Також ВООЗ спільно з Харчовою та Сільськогосподарською Організацією Об'єднаних Націй (ФАО)

проводитиме аналіз доказів та розроблятиме нормативні вказівки. ВООЗ координуватиме наукові консультації та дослідження, пов'язані з безпекою харчових продуктів та харчуванням, і підтримуватиме фінансування наукових консультацій Кодексу Аліментаріус. Знайдені наукові докази будуть перетворені у міжнародні стандарти та нормативні вказівки для використання при розробці політики. Окрім того, ВООЗ візьме на себе відстеження еволюції та змін ризиків безпеки харчових продуктів та оцінку ефективності впроваджених рішень з точки зору темпів впровадження, економічної ефективності та впливу на здоров'я.[33]

Передбачається розширення технічного співробітництва та зміцнення потенціалу ВООЗ у наданні інструментів діагностики та практичних рекомендацій для допомоги країнам у впровадженні стратегій з покращення безпеки харчових продуктів. Підтримка ВООЗ буде адаптована до потреб кожної країни і може охоплювати різні етапи, включаючи розробку національних планів щодо безпеки харчових продуктів та оцінку національних систем контролю за безпекою харчових продуктів, генерацію даних з досліджень та моніторингу, пов'язаних із безпекою харчових продуктів і FBD.

Крім того, ВООЗ активно буде поширювати інформацію про безпеку харчових продуктів та організувати технічне навчання та семінари для різних груп, включаючи споживачів та молодь. Також ВООЗ підтримуватиме та створюватиме інструкції для фізичних та юридичних осіб, включаючи виробників харчових продуктів та компетентні органи, як у звичайних, так і в екстрених обставинах. ВООЗ має в планах розвивати партнерства та зміцнювати співпрацю з ключовими партнерами, такими як Харчова та Сільськогосподарська Організація Об'єднаних Націй (ФАО), Медична та Екологічна Багатостороння (МЕБ) та Програма Організації Об'єднаних Націй з навколишнього середовища (ЮНЕП). Спільно з цими партнерами ВООЗ застосуватиме концепцію "One Health" для покращення національної та глобальної безпеки харчових продуктів.

Технічно ВООЗ буде активно співпрацювати з мережею співпрацюючих центрів, які надають підтримку у різних аспектах безпеки харчових продуктів. Також, ВООЗ продовжить зміцнювати стосунки з усіма відповідальними сторонами, включаючи міжнародні організації як в рамках ООН, так і поза її межами. Це включатиме співпрацю з неприбутковими організаціями та приватним сектором, спрямовану на підтримку позитивних змін в політиці та поведінці стосовно безпеки харчових

продуктів. Ці чотири напрямки спільно працюватимуть у взаємодії, забезпечуючи внесок ВООЗ у покращення безпеки харчових продуктів та допомагаючи державам-членам у реалізації цієї стратегії.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Висновки до розділу 3

1) Отже, у висновку можна вказати, що відсоток голодуючого населення постійно зменшується, з понад 50% населення світу в 1950 році до менше ніж 18% сьогодні. За довгостроковими прогнозами ООН, ця пропорція буде знижуватися до 2,9% до 2050 року, що складатиме 290 мільйонів недоїдаючих людей, але в той же час в розвинених країнах недостатньо уваги приділяється цим можливостям для вирішення проблеми, навіть не кажучи вже про саму проблему. Більшість населення, що стикається з проблемами недоїдання, проживає у країнах, де існують основні фактори, впливаючі на продовольчий потенціал. Реалізація програм спрямована на зменшення цих негативних впливів та вдосконалення продовольчих систем. У фоновому шумі світових пандемій стає надзвичайно важливим підвищення несприйнятливості найбільш уразливих верств населення до негативних економічних факторів.

2) Крім того, мінливість клімату та екстремальні явища вимагають підвищеної стійкості систем постачання харчових продуктів. Щоб впливати на ці складні виклики, необхідно розробляти та координувати ініціативи, спрямовані на забезпечення продовольчої безпеки та покращення якості харчування. Уповільнення економічного росту та спади вимагають заходів щодо зниження вартості харчових продуктів на всіх етапах їх створення та споживчої поведінки. Крім того, для подолання структурних нерівностей потрібно впроваджувати інклюзивні заходи, які враховують інтереси менш забезпечених верств населення. Реформація продовольчих систем є ключовим чинником у забезпеченні ліквідації голоду, забезпеченні продовольчої безпеки та покращенні доступності здорового харчування. Після встановлення національної системи контролю за харчовими продуктами важливо забезпечити, щоб вона була належним чином впроваджена, працювала ефективно та мала потенціал постійного

вдосконалення та адаптації до нових наукових та технічних досягнень.

Ключовим фактором успіху є визначення очікуваних результатів, встановлення, комунікація та досягнення відповідних цілей. Слід

відзначити, що Всесвітня Організація Охорони Здоров'я (ВООЗ) активно працює над зменшенням впливу та посиленням моніторингу небезпеки,

пов'язаної з харчово-борошняними захворюваннями (FBD), з метою зменшення навантаження на здоров'я, економіку та суспільство. ВООЗ

спільно з іншими агенціями розробляє стратегії для прискорення глобальних заходів з покращення безпеки харчових продуктів та включення

цього питання в порядок денний сфери охорони здоров'я та розвитку.

Масштаб проблеми голоду в меншій мірі залежить від клімату і в більшій мірі від економіки. Навіть якщо ми раптово та рішуче знизимо

глобальне потепління (припустимо, що ми миттєво припинили викиди вуглецю), це спрямує нас в напрямі уникнення голоду лише для максимум

28 мільйонів осіб до закінчення століття. У порівнянні з цим, перехід від одного з найменш ефективних сценаріїв ООН до одного з найбільш

ефективних може допомогти врятувати від голоду 1,065 мільйонів людей до кінця століття. Зрозуміло, що повне припинення глобального потепління

та економічних викликів голоду - це ілюзія. Проте основною метою має бути пошук сценарію, який максимально знизить кількість голодних людей,

і це має бути узгоджено з максимальним підвищенням рівня доходів.

Використання кліматичної політики для досягнення незначного зниження є несистемним і може навіть бути неетичним підходом. Скорочення викидів

CO₂ призводить до незначних і віддалених змін у температурі. Якщо б Кіотський протокол був повністю втілений, це допомогло б зменшити

кількість голодних лише на два мільйони осіб до 2080 року за вартістю в 180 мільярдів доларів. Але якщо дійсно хочемо допомогти голодним, ми

можемо зробити набагато більше. Особливу вагу мають доступні та

ефективні методи боротьби з недоїданням. Експертна комісія Нобелівських лауреатів рекомендує більше інвестувати у мікрохарчові добавки, підвищення поживності через мікроелементи, біозбагачення та громадські програми харчування через їх великий потенціал у досягненні значних результатів.

3) Поза інвестиціями в новачки, наукові дослідження та розповсюдження знань для підвищення продуктивності, необхідні заходи спрямовані на розширення виробництва в галузях харчової продукції:

вирощування більш корисних видів продуктів, таких як фрукти, овочі, бобові та олійні рослини, а також продуктів тваринного походження і культур, збагачених біoeлементами. На інших етапах створення цінності продовольства, якість харчових продуктів і напоїв можна підвищити шляхом збагачення основних харчових продуктів після збирання,

відповідно до міжнародних стандартів. Виробники харчових продуктів і роздрібно торгівля також можуть змінювати склад своєї продукції, щоб вилучити з неї трансжири і знизити вміст насичених жирів, цукрів і солі.

Біозбагачення використовується як економічно ефективний захід для зменшення дефіциту корисних мікроелементів при збільшенні наявності (і

зниженні вартості) корисних харчових продуктів. Біобогачення продуктів харчування є однією з ефективних стратегій забезпечення всього населення необхідними мікроелементами (наприклад, загальне йодування солі, а

також обогачення пшеничного або кукурудзяного борошна джерелами заліза та фолієвої кислоти). Високий рівень нерівності значно обмежує

можливості людей подолати голод, відсутність продовольчої безпеки та несвочасне харчування в усіх його проявах.

4) Однією з основних перешкод, які ускладнюють можливість успішної модернізації систем постачання харчових продуктів, є фрагментованість глобальних, національних та регіональних політичних

заходів, стратегій, законодавчих механізмів і інвестицій, які не координуються та не є комплексними заходами, а ведуться окремо відносно окремих аспектів проблеми.

5) Згідно з однією з наукових груп, яка займалася моделюванням, "на глобальному рівні земельні та рослинні ресурси, спільно з технічним прогресом, виглядають досить достатніми для того, щоб у 2080 році забезпечити майже дев'ять мільярдів людей харчами." По-друге, вплив

глобального потепління на сільське господарство може бути негативним, але загалом він не настільки значущий. Навіть за найбільш песимістичних

сценаріях, які базуються на найгірших кліматичних умовах, передбачається загальне скорочення сільськогосподарського виробництва на 1,4% в порівнянні з сценарієм без кліматичних змін. Натомість найбільш

оптимістичні моделі передбачають зростання виробництва сільськогосподарської продукції на 1,7% завдяки глобальному потеплінню.

Для порівняння, середні темпи росту в сільському господарстві протягом останніх 30 років становили майже 1,7%. По-третє, хоча на глобальному рівні вплив буде обмеженим, в регіональному контексті ситуація

змінюється.

ВИСНОВКИ

Під час виконання кваліфікаційної роботи були успішно вирішені всі поставлені завдання, і досягнуто встановленої мети.

Результати проведеного дослідження дозволили сформулювати наступні висновки та узагальнення.

1) Глобальна продовольча проблема у сучасних міжнародних відносинах стоїть перед нами як одна з найважливіших проблем сучасності.

Збільшення населення планети та скорочення сільськогосподарських площ під вирощуванням зернових культур створює серйозну загрозу. Наприклад, втрата родючих сільськогосподарських земель через посуху, ерозію та інтенсивну сільськогосподарську діяльність щороку стає все більш актуальною. Важливим стає також питання забезпечення населення різних регіонів світу питною водою та раціональним використанням її ресурсів.

Тому споживання продуктів харчування в окремих регіонах і країнах світу буде обмеженим у майбутньому, враховуючи заплановане зростання чисельності населення та наявних ресурсів. З іншого боку, глобалізаційні процеси у суспільному розвитку все більше перетворюють світову економіку на єдиний механізм, інтегрований не лише міжнародним поділом праці, але і за допомогою великих транснаціональних виробничо-збутових, фінансових та інформаційних компаній. Це допомагає вирішувати проблему харчування, яка потребує подальшого наукового дослідження.

2) Визначено стан дослідження проблеми та джерельну базу. Сучасне дослідження глобальної продовольчої проблеми в літературі включає багато аспектів. Економісти та фахівці у сфері продовольства наголошують на важливій ролі цієї проблеми в глобальній економіці. Важливо відзначити, що погляди на цей аспект суттєво змінилися протягом останніх кількох десятиліть.

Сучасні вчені-міжнародники згодні, що глобальна продовольча проблема є невід'ємною частиною здорового розвитку держави та має велике значення для світової економіки. Більшість вчених відзначають, що продовольчі ринки становлять основу для розуміння історії та майбутнього глобальної продовольчої ситуації. У процесі дослідження виявлено, що глобальна продовольча проблема сьогодні відіграє ключову роль у міжнародних відносинах та глобальних процесах. Джерельна база даного дослідження включає джерела з трьох головних напрямків: наукові публікації, які містять теоретичні та емпіричні дослідження щодо глобальної продовольчої проблеми; статистичні дані від міжнародних організацій про стан світового ринку продовольства, та статистичні дані щодо розвитку національних систем продовольства.

3) Дослідження основних тенденції розвитку ситуації з глобальної продовольчої проблеми у світі дало можливість відзначити основні причини нестачі продовольства, а також її тенденції: неефективне державне управління; збільшення населення, що випереджає виробництво продовольства; виснаження сільськогосподарських ресурсів; нестача коштів для придбання їжі, бідність; відсутність знань для ефективного ведення сільського господарства; проблеми урбанізації; зменшення площі та родючості орних земель, забруднення навколишнього середовища та інше. Однак, слід зазначити, що продовольчу проблему не можна розглядати ізоляційно, оскільки глобальні проблеми тісно взаємодіють між собою. Наприклад, енергетичні та сировинні проблеми взаємопов'язані з екологічними проблемами, екологічні проблеми впливають на демографічні, а демографічні мають вплив на продовольчі і так далі.

Додатковим фактором, який поглиблює проблему харчової безпеки в сучасному світі, є пандемія COVID-19. Ця пандемія має серйозні наслідки для виробництва продуктів харчування та попиту на них, що може

негативно вплинути на ситуацію з доступністю їжі в деяких країнах.

Особливо стосовно пропозиції, поширення COVID-19 та вжиті заходи для його стримування, такі як фізичне дистанціювання, призвели до порушень

в виробництві, обробці та постачанні продуктів харчування. Це, в свою чергу, викликало коливання цін на їжу та обмеження запасів деяких

продуктів харчування. Збої в системах харчування можуть призвести до втрати 451 мільйона робочих місць у цих системах по всьому світу.

4) Огляд світових моделей вирішення глобальної продовольчої проблеми надав можливість відзначити, що існують різноманітні методи та

підходи для розв'язання глобальної продовольчої проблеми, які реалізуються в різних країнах. Наприклад, Японія активно використовує сучасні технології, такі як вертикальне фермерство і гідропоніка, для вирощування продуктів харчування в умовах обмежених міських просторів.

Це дозволяє забезпечувати місцеве населення свіжою овочами та фруктами навіть у великих мегаполісах. Інший приклад – Бразилія, яка активно розвиває своє сільське господарство та надає підтримку малим сільським фермерам. Уряд впроваджує програми кредитування та навчання для сільських господарств, що сприяють збільшенню виробництва продуктів харчування та покращенню життєвого рівня сільського населення.

У Сінгапурі використовується концепція "харчового суверенітету", спрямована на забезпечення місцевими продуктами харчування. Уряд інвестує у дослідження штучного вирощування м'яса та вирощування продуктів харчування на водних поверхнях, що дозволить знизити залежність від імпорту та забезпечити стабільну доступність до їжі.

Індія впроваджує програму "Національна програма розвитку села", яка підтримує сільське господарство та покращення умов життя сільського населення шляхом надання фінансової допомоги, технічної підтримки та навчання сільським фермерам з метою підвищення виробництва та якості

сільськогосподарської продукції. Ізраїль є прикладом країни, яка успішно вирішує проблему водозабезпечення для сільського господарства шляхом впровадження технологій десалінації морської води та систем крапельного поливу. Це допомагає зберігати водні ресурси та забезпечувати зростання виробництва продуктів харчування.

5) Сформульовані перспективи інших методів для розв'язання проблеми нестачі продовольства у світі можуть включати наступне. Щодо можливих перспективних шляхів вирішення глобальної продовольчої проблеми, існує значна кількість варіантів і методів. Серед них варто виділити впровадження новітніх технологій та інноваційних рішень, включаючи використання електронних платформ для маркетингу, автоматизованих систем обробки сільськогосподарської продукції, її охолодження та вакуумного фасування. Також важливо впроваджувати нові методи та передові практики управління якістю харчових продуктів з метою зменшення втрат та обмеження виробничих відходів їжі, що вважаються ключовими інструментами для перетворення системи харчування на більш стійку до зовнішніх викликів і сталий розвиток.

Додатковою варіантом для подолання глобальної продовольчої кризи може бути залучення експертів ФАО як консультантів для представників агробізнесу та аграрної науки. Вони можуть поділитися своїм досвідом у використанні передових технологій сільськогосподарського виробництва, селекції та інновацій з країн Африки та Азії. Паралельно важливо акцентувати увагу на необхідності переорієнтації від міжнародної торгівлі сільськогосподарською сировиною на збільшення частки готової продукції та борошна в харчовій індустрії, оскільки ці продукти мають більший строк зберігання та менше втрат під час транспортування.

Відсутність достатнього харчування негативно впливає на здоров'я, можливість отримання освіти та заробітку, а також спроможність громад

розвиватися. Тому, останнім у цьому документі, але не останнім серед інших методів (які окремі країни впроваджують та аналізують їх результат, аби в майбутньому передати цей досвід для вирішення світової проблеми нестачі продовольства), в звіті ФАО рекомендується шість способів перетворення систем харчування для вирішення глобальної проблеми нестачі їжі та забезпечення доступу всіх верств населення до доступного та здорового харчування в рамках досягнення цілей сталого та інклюзивного розвитку.

1. Інтеграція гуманітарної політики, сталого розвитку та міжнародної підтримки в регіонах, що постраждали від конфліктів.

2. Зміцнення стійкості продовольчих систем до зміни клімату.

3. Посилення стійкості найбільш вразливих груп населення до економічних труднощів.

4. Втручання у ланцюги постачання харчових продуктів з метою зниження витрат на корисні продукти харчування.

5. Боротьба з бідністю та структурною нерівністю, проведення заходів на підтримку бідних та створення інклюзивного суспільства.

6. Підсилення харчового середовища та зміна споживчої поведінки для сприяння харчуванню, яке позитивно впливає на здоров'я людини та навколишнє середовище.

6) Визначено проблеми нестачі продовольства в Україні та варіанти їх вирішення. Перш за все, необхідність вирішення глобальної продовольчої проблеми для України полягає у забезпеченні власної національної продовольчої безпеки. Забезпечення національної продовольчої безпеки є важливою складовою загальної національної безпеки. Ріст населення та зміни кліматичних умов можуть призвести до

недостатньої продуктивності сільськогосподарських культур, що, в свою чергу, може призвести до зменшення доступності продуктів харчування для українців. До того ж, Україна відіграє важливу роль на світовому сільськогосподарському ринку. Вирощуючи значну кількість зернових культур, м'яса, молока та інших продуктів, Україна впливає на глобальні ціни та забезпечує світовий ринок продовольством. Таким чином, стабільність та продуктивність українського аграрного сектору має важливий вплив на глобальну продовольчу безпеку.

Глобальна продовольча проблема впливає на економічний розвиток України. Аграрний сектор є важливим джерелом доходів для багатьох українців та важливою складовою ВВП країни. Недостатність продовольства може призвести до зростання цін на внутрішньому ринку, що може вплинути на покупний потік населення та загальний економічний стан країни.

Що стосується проблем нестачі продовольства, то на першому плані це війна. Війна в будь-якому випадку, в будь-якій країні максимально потужно впливає на проблему нестачі продовольства в країні, інші проблеми на фоні її виглядають менш значущими, оскільки вони випливають саме з війни. Тому, однією з основних проблем - це нестаче внутрішнє виробництво продуктів харчування. Щоб вирішити це, потрібно підтримувати сільське господарство, впроваджувати нові технології та інвестувати в аграрний сектор, але в умовах війни це все виглядає досить туманно, хоча й необхідно в будь-якому випадку. Друга проблема - зростання цін на продукти харчування, що робить їх менш доступними для населення, особливо для людей з низьким рівнем заробітку. Це до речі, можна також віднести до проблеми, оскільки у людей просто закінчуються кошти, звільняють з роботи і досить великий відсоток людей знаходиться в такому положенні.

Вирішення глобальної продовольчої проблеми в Україні потребує комплексного підходу, який включає в себе ефективне управління ресурсами, розвиток сільського господарства, регулювання цін, підтримку фермерів та впровадження сучасних технологій в аграрний сектор.

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

СПИСОК ВИКОРИСТАНОЇ ЛІТЕРАТУРИ

1. Арич М. І., Корнієнко М. В., Крипак Я. В., Діденко Г. С. Інфляція та страхування як фактори впливу на безпеку продовольчого ринку: двофакторний регресійний аналіз. Наукові праці Національного університету харчових технологій. 2020. Т. 26, № 6. С. 68-81.

2. Бабич М. М., Загребаленко Ю. Ю. Продуктивність праці в сільському господарстві як фактор забезпечення продовольчої безпеки. Агросвіт. 2016. № 13-14. С. 24-29.

3. Біла С. О. Пріоритети сталого розвитку у модернізації економіки України в умовах євроінтеграції. Scientific letters of Academic Society of Michal Baludansky. 2016. 4 (1). С. 17-20.

4. Біла С. О. Детінізація національної економіки як складова соціально-економічних реформ: світовий досвід та виклики для України. Економічний вісник університету – Збірник наукових праць учених та аспірантів. Вип.29/2. Переяслав-Хмельницький: ДВНЗ «Переяслав-Хмельницький державний педагогічний університет імені Григорія Сковороди, 2016. С. 347-354.

5. Біла С. О. Пріоритети сталого розвитку у модернізації економіки України в умовах євроінтеграції. SCIENTIFIC LETTERS of Academic Society of Michal Baludansky. 2016. № 4 (1). С. 17- 20.

6. Бокій О. В. Стійкість функціонування продовольчої системи. Продовольчі ресурси. 2018. № 11. С. 21-32.

7. Бойко Л. Перспективи розвитку сімейних фермерських господарств в умовах конкурентного ринку. Таврійський науковий вісник. Серія «Економіка». 2020. № 2. С. 78–85.

8. Бойко В., Бойко Л. Продовольча безпека та ризики для аграрного виробництва під час війни в Україні. Економіка та суспільство. 2022. № 41.
URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022-41-27>

9. Борисов Ф. М. Амартия Сен и проблемы бедности / Ф. М. Борисов [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.dengi-info.com/archive/article.php?aid=1961>

10. Бородина О. М. Убезпечення сільського розвитку життя: європейська політика, орієнтири для України. Економіка АПК. 2020. № 2. С. 20-33.

11. Вплив пандемії COVID-19 на міжнародну торгівлю країн: досвід США; Ю. Є. Туменко, В. Ю. Стрилець. Актуальні питання розвитку науки та забезпечення якості освіти у XXI столітті : тези доповідей XLV Міжнародної наукової студентської конференції за підсумками науково-дослідних робіт студентів за 2021 рік (м. Полтава, 13–14 квітня 2022 р.). Полтава : ПУЕТ, 2022. Ч. 1. С. 265–267.

12. Геєць В. М. Феномен нестабільності – виклик економічному розвитку: монографія. Київ: Академперіодика, 2020. 456 с.

13. Гладій М. В., Лузан Ю. Я. Аграрні трансформації та селянські господарства в системі продовольчої безпеки України. Економіка АПК. 2020. № 5. С. 6-21.

14. Духницький Б. В. Глобальний попит на продовольство. Економіка АПК. 2018. № 8. С. 102-106.

15. Жосан Г. В., Піскун Л. О. Інноваційні підходи до вирішення проблем загрози продовольчої кризи в умовах глобальних викликів. Тенденції та перспективи розвитку менеджменту в умовах глобальних Т 33 викликів: матеріали II Міжнар. наук.-практ. конф. (31 травня 2022 р., м.

Херсон, м. Кропивницький); за ред. Н. В. Кириченко, Г. В. Жесан та ін.
Херсон: Книжкове видавництво ФОР Вишемирський В.С., 2022. С. 21-23.

16. Замлинський В. А. Структурні перетворення галузі тваринництва в контексті глобальної продовольчої безпеки. Економіка АПК. 2019. № 4. С. 22-28.

17. Зубков Р. С., Завгородній А. В., Делінська О. О. Основні фактори впливу на продовольчу безпеку економіки регіону. Вісник ХНАУ. Серія: Економічні науки. 2020. № 3. С. 304-316.

18. Заходим М.В. Продовольча безпека та її місце у структурі економічної безпеки держави. Інноваційна економіка. 2022. № 1(90). с. 38

19. Казакова Н. А. Глобальная продовольственная проблема и пути ее решения / Н. А. Казакова, А. И. Завгородняя // Матеріали VII науково-практичної конференції молодих вчених. – Х. : ХНУ ім. В.Н. Каразіна, 2012. С. 199–202.

20. Ковальов В.В. Продовольча безпека в контексті процесів глобалізації / В.В. Ковальов // Науковий вісник Національного університету біоресурсів і природокористування України. – 2009. – № 142, ч. 1. – С. 91–95.

21. Коткова Н. С. Індикатори розвитку продовольчої системи України в умовах економічних викликів. Продовольчі ресурси. 2019. № 12. С. 229-247.

22. Кириленко І. Г., Івченко В. С., Дем'янчук В. В. Основні тенденції розвитку світового продовольчого ринку та виробництво продовольства в Україні. Економіка АПК. 2018. № 9. С. 34-45. ISSN 2415-8453. Український журнал прикладної економіки. 2020 рік. Том 5. № 2. 318

23. Кореновецька С., Йолкіна О. Рівень світового океану зростає швидше, ніж очікувалося - доповідь ООН. DW, 25.09.2019. URL: <https://www.dw.com/uk/рiвеньсвiтового-океану-зростає-швидше-нiж-очiкувалося-доповідь-оон/a-50579660>

24. Криницька О. О., Ткачук Т. І. Капіталізація ринку землі як фактор продовольчої політики України. Економіка харчової промисловості. 2018. Т. 10, Вип. 2. С. 3-8.

25. Кулаковська Т. А. Методологія оцінки рівня продовольчої безпеки країни. Економічні та соціальні аспекти розвитку України на початку XXI століття: матеріали VIII Міжнародної науково-практичної конференції, м. Одеса, 15-16 жовтня 2020р. С. 140-142.

26. Куць О. І. Акомодация економічної політики та механізмів регулювання розвитку продовольчих систем до умов надзвичайної ситуації. Продовольчі ресурси. 2020. № 14. С. 250-261.

27. Куць О. І., Куць Т. В. Забезпечення конкурентоспроможності продовольчої системи України на основі податкових механізмів. Продовольчі ресурси. 2016. № 6. С. 70-78.

28. Мостова А. Д. Стратегічне забезпечення продовольчої безпеки України. Харків: Вид-во «Точка» 2019. 31Гс.

29. Мостова А. Д. Сучасний стан продовольчої безпеки України та методичні підходи до його оцінки. Причорноморські економічні студії. 2019. № 43. С. 59-68.

30. Набок І. І. Світовий ринок продовольства: стан розвитку та чинники продовольчої безпеки. Інфраструктура ринку: електронний науково-практичний журнал, 2019. Вип. 5. С. 3-9.

31. Набок І. І. Сутність глобалізації у світлі світової продовольчої проблеми. Сучасні міжнародні відносини: актуальні проблеми теорії і практики: матеріали міжнародної науково-практичної конференції.

Факультет міжнародних відносин Національний авіаційний університет; за загальною редакцією Ю. О. Волошина. Київ: НАУ, 2020. Том. 5. С. 517-521.

32. Ніконенко О. А. Теоретичні засади формування продовольчої безпеки країни. Економіка та держава. 2022. № 5. С. 121-125.

33. Побоченко Л. М. Структура та динаміка світового ринку продовольства. Глобальні та національні проблеми економіки. 2018. № 21. С. 103-112.

34. Погорелова О. В. Визначальні детермінанти сучасних тенденцій формування продовольчого потенціалу. Агросвіт. 2022. № 7-8. С. 36-46.

35. Погорелова О. В. Модернізація продовольчих систем з метою забезпечення продовольчої безпеки та якісного харчування. Економіка та держава. 2022. № 4. С. 53-61.

36. Попко О.В., Важливість глобальної продовольчої проблеми для України: ВІСНИК ЖДТУ. № 2 (88). 2019, 6 с.

37. Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо створення умов для забезпечення продовольчої безпеки в умовах воєнного стану: Закон України. Документ 2145-IX, чинний, поточна редакція – Прийняття від 24.03.2022. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/2145-20#Text>

38. Про Цілі сталого розвитку України на період до 2030 року: Указ Президента України від 30.09.2019 р. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/722/2019>

39. Про продовольчу безпеку України: Постанова Верховної Ради України Про прийняття за основу проекту Закону України від 28.04.2011 р. № 8370-1. URL: <https://ips.ligazakon.net/document/IF6G101A>

40. Проблема нестачі питної води у світі: інфографіка. Рубрика, 31.08.2019. URL: <https://rubryka.com/infographics/pytevaya-voda/>

41. Прунцева Г. О. Нанотехнології як фактор підвищення рівня виробництва продовольчої продукції у контексті забезпечення продовольчої безпеки країни. Регіональна економіка. 2018. № 3. С. 88-96.

42. Пугачов, М. І. Світовий ринок і розвиток глобалізаційних процесів // М. І. Пугачов, В. І. Власов // Економіка АПК. - 2014. - № 12. - С. 70-75

43. Родінова Н., Дергач А., Гудзь Г. Світова продовольча криза як наслідок російсько-української війни. Економіка та суспільство, 2022. № 40. URL: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2022/40-25>

44. Саблук П. Т. Стан і напрями розвитку аграрної реформи. Економіка АПК. 2016. № 2. С. 10-17.

45. Сидоренко К. В. Сучасні антикризові стратегії розвинутих країн світу. Економічний простір. 2020. № 159. С. 24-27.

46. Сичевський М. П. Харчова промисловість як основа продовольчої безпеки та розвитку держави. К.: Інститут продовольчих ресурсів НААН. 2019. 500 с.

47. Сичевський М. П. Глобальна продовольча безпека та місце України в її досягненні. Економіка АПК. 2019. № 1. С. 6-17.

48. Сичевський М. П., Коваленко О. В., Куць О. І. Механізми забезпечення реалізації стратегічного потенціалу продовольчих систем. Продовольчі ресурси. 2020. № 14. С. 7-19.

49. Сичевський М. П., Дейнеко Л. В., Кушніренко О. М., Вознесенська Н. С. Сучасні моделі соціально-економічного прогресу і сталий розвиток продовольчої безпеки. Продовольчі ресурси. 2022. Т. 10. № 18. С. 193-206.

50. Скидан О. В. Продовольча безпека як пріоритет аграрної політики: проблеми інституціоналізації. Державне управління: удосконалення та розвиток. № 7. 2017. URL: <http://www.du.nauka.com.ua/?op=1&z=154>

51. Стариченко Є. М. Продовольча безпека країни як соціально-економічна категорія. Агросвіт. 2018. № 13. С. 42–48.

52. Татаренко Н. О. Економічний вимір глобальних трендів міжнародних відносин. Глобальні тренди міжнародних відносин: Монографія. К: Валекс, 2020. 524с.

53. А.П. Голікова, О.А. Довгаль: Трансформація міжнародних економічних відносин в епоху глобалізації : колективна монографія. Харків : ХНУ імені В.Н. Каразіна, 2015. – 347 с.

54. Турлікьян Т. Доповідь ООН: до 2030 року глобальний дефіцит водних ресурсів на планеті досягне 40%. Eco town, 22.03.2015. URL: <https://ecotown.com.ua/news/Dopovid-OON-do-2030-roku-hlobalnyy-defitsytvodnykh-resursiv-na-planeti-dosyagne-40/>

55. Філіпенко А. С. Світова економіка : підручник / А. С. Філіпенко, В. С. Будкін, О. І. Рогач та ін. – К. : Либідь, 2007. – 640 с.

56. Черевко О. В., Яковенко О. В. Основні фактори впливу на продовольчу безпеку регіону як основу національної безпеки. Економіка та держава. 2016. № 12. С. 68-71.

57. Шевченко О. Екологічна та продовольча безпека як складові забезпечення економічної безпеки України у стратегічному форматі.

Науковий вісник Ужгородського національного університету. Серія :
Право, 2021. № 68. С. 110–117.

58. Ярликowa O. Посушливі землі – вже 41% суші. Чому пустеля
насувається і приклади. Рубрика, 17.06.2019. URL:
<https://rubryka.com/article/pustelya-nasuvayetsya/>

59. Офіційний сайт Державної служби статистики України. URL:
<http://www.ukrstat.gov.ua/>

60. Офіційний сайт Євростату. URL:
<https://ec.europa.eu/eurostat/web/structural-business-statistics/data/database>

61. Офіційний сайт ФАО. URL: <https://www.fao.org/home/ru>

62. Офіційний сайт ВООЗ. URL: https://cdn.who.int/media/docs/default-source/food-safety/who-global-strategy-food-safety-2022-2030.pdf?sfvrsn=66cdef40_18&download=true FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO. The State of Food Security and Nutrition in the World 2020. Transforming food systems for affordable healthy diets. Rome. FAO. 2020. URL: <https://www.unicef.org/sites/default/files/2020-07/SOFI-2020-full-report.pdf>

63. Офіційний сайт Продовольчої і сільськогосподарської організації ООН (ФАО) [Електронний ресурс]. – Режим доступу : <http://www.fao.org/>

64. Офіційний сайт Міжнародного інституту по дослідженню
продовольчої політики [Електронний ресурс]. – Режим доступу :
<http://www.ifpri.org/>

65. Badiane O. A 2020 Vision for Food, Agriculture, and the Environment
in Sub-Saharan Africa / Badiane O., Delgado C. – Washington : IFPRI, 1995. –

56 p.

66. Bommarco R., Vico G., Hallin S. Exploiting ecosystem services in agriculture for increased food security. *Global Food Security*. 2018. Vol. 17, pp. 57-63.

67. Brooks K., Place F. Global food systems: Can foresight learn from hindsight? *Global Food Security*, 2019, Vol. 20, pp. 66-71.

68. Dijk van M., Gramberger M., Laberde D. Etc. Stakeholder-designed scenarios for global food security assessments. *Global Food Security*. 2020. Vol. 24.

69. Ease of Doing Business rankings. The World Bank Group, 2021. URL: <https://www.doingbusiness.org/en/rankings>.
7. FAO. Global Food Security Index. 2021. URL: <https://foodsecurityindex.eiu.com/Country/Details/Ukraine>

70. Europe and Central Asia – Regional Overview of Food Security and Nutrition 2021. Statistics and trends. FAO. Budapest, 2021. 138 pp.

71. FOOD. Worldometers, 11.08.2020. URL: <https://www.worldometers.info>

72. FAO Food Prices Index. URL: <https://www.fao.org/worldfoodsituation/foodpricesindex/ru>

73. Food and Agriculture Organization of the United Nations. FAOSTAT. Ukraine. URL: <http://www.fao.org/faostat/en/#country/230>

74. Gödecke T., Stein A. J., Qaim M. The global burden of chronic and hidden hunger: Trends and determinants. *Global Food Security*. 2018. Vol. 17, pp. 21-29.

75. Global food security index 2021. URL: <https://impact.economist.com/sustainability/project/food-security-index>

76. Macmillan, S. Lester Brown on 'the new geopolitics of food'. Retrieved from <https://clippings.ilri.org/2011/05/01/lester-brown-on-the-new-geopolitics-of-food>. May 1, 2011

77. Mahendra Dev. Rising Food Prices and Financial Crisis in India : Impact on Women and Children and Ways of Tackling the Problem / Mahendra Dev. – New Delhi : UNICEF, 2010 – 55 p.

78. Kotykova O., Babych M. Economic Impact of Food Loss and Waste. AGRIS on-line Papers in Economics and Informatics. 2019. Vol. 11, №. 3, 71 p. DOI: 10.7160/aol.2019.110306

79. Kotykova O., Babych M., Pohorielova O. Food loss and waste along the value chain of food products in Ukraine. Agricultural and Resource Economics. 2020. vol. 6, no. 3. 220 p.

80. Kotykova O., Babych M. and Oliinyk T. Measures to reduce food loss and waste in Ukraine. Agricultural and Resource Economics: International Scientific E-Journal. 2020. Vol. 6, No. 4, 167 p.

81. Kotykova O., Babych M., Nadvynychnyy S., Cherven I., Shevchuk S. Assessing the Level of Household Food Security Based on Their Income Level. Intellectual Economics. 2021. No. 15 (2), 204 p.

82. Osmani S. R. Poverty and Nutrition in South Asia / S. R. Osmani [Електронний ресурс]. – Режим доступу : http://www.unscn.org/files/Awards/Horwitz_Lectures/1st_lecture_Poverty_and_Nutrition_in_South_Asia.pdf

83. Publication Regional Overview of Food Security Europe and Central Asia. Focus on healthy and balanced nutrition. FAO. Budapest, 2016. 23 pp.

84. Rusnak A., Boiko V. Logistics as a competitive advantage in the development of the agricultural sector in Ukraine. «Evropský časopis ekonomiky a managementu». 2018. Svazek 4. Vydání 4. P. 61 p.

85. Skydan O., Hrynyshyn V. Risks and threats to ensuring food security of Ukraine: methodological foundations and practical evaluation. Economics & Education. 2020. Vol. 5. № 2. 101 p.

86. The State of Food Security and Nutrition in the World 2020. Transforming food systems for affordable healthy diets / FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO. Rome, 2021. 209 pp.

87. The State of Food Security and Nutrition in the World 2021. Transforming food systems for food security, improved nutrition and affordable healthy diets for all / FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO. Rome, 2021. 240 pp.

88. The State of Food Security and Nutrition in the World 2018. Building climate resilience for food security and nutrition / FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO. Rome, 2018. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO. 199 pp.

89. The State of Food Security and Nutrition in the World 2019. Safeguarding against economic slowdowns and downturns / FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO. Rome, 2019. Licence: CC BY-NC-SA 3.0 IGO. 181 pp.

90. The State of Food Security and Nutrition in the World 2017. Building resilience for peace and food security / FAO, IFAD, UNICEF, WFP and WHO. Rome, 2017. 132 pp.

91. Valença de A. W., Bake A., Brouwer, I. D., Giller K. E. Agronomic biofortification of crops to fight hidden hunger in sub-Saharan Africa. Global Food Security. 2017. Vol. 12, pp. 8-14.

92. Walla H., Baker Ph., Chirwac E., Hawkins B. Food security, food safety & healthy nutrition: are they compatible? Global Food Security. 2019, Vol. 21, pp. 69-71.

93. World Bank Commodity Price Data (Pink Sheet), 3 May 2022. URL:

<https://thedocs.worldbank.org/en/doc/5d903e848db1d1b83e0ec8f744e55570-0350012021/related/CMO-Pink-Sheet-May-2022.pdf>

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

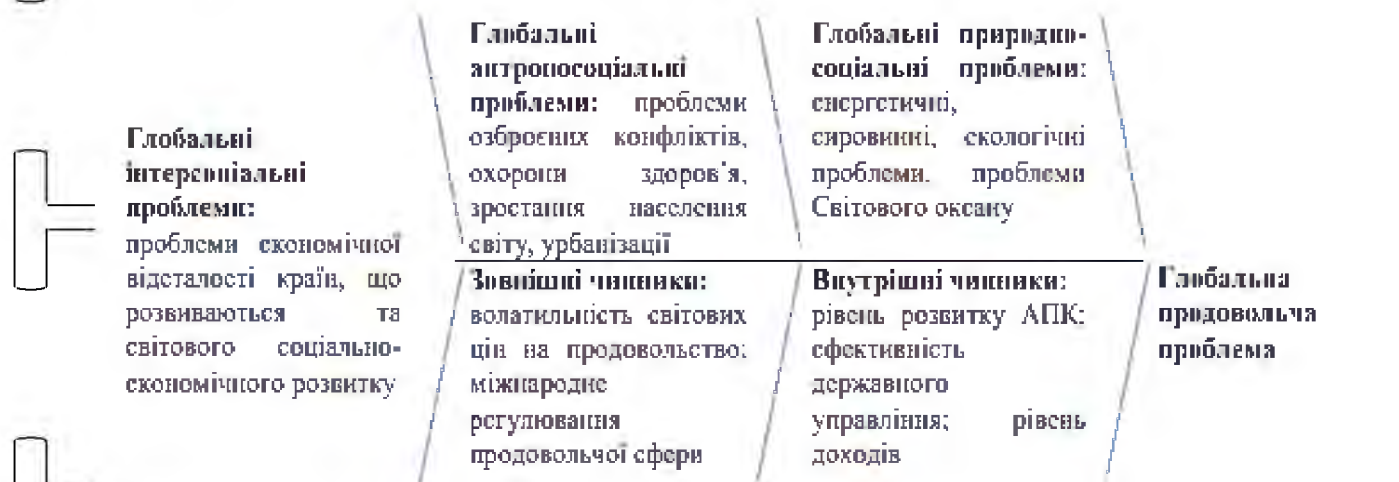
НУБІП України

ДОДАТКИ

Додаток А.1

Діаграма глобалізаційної взаємодії в умовах посилення

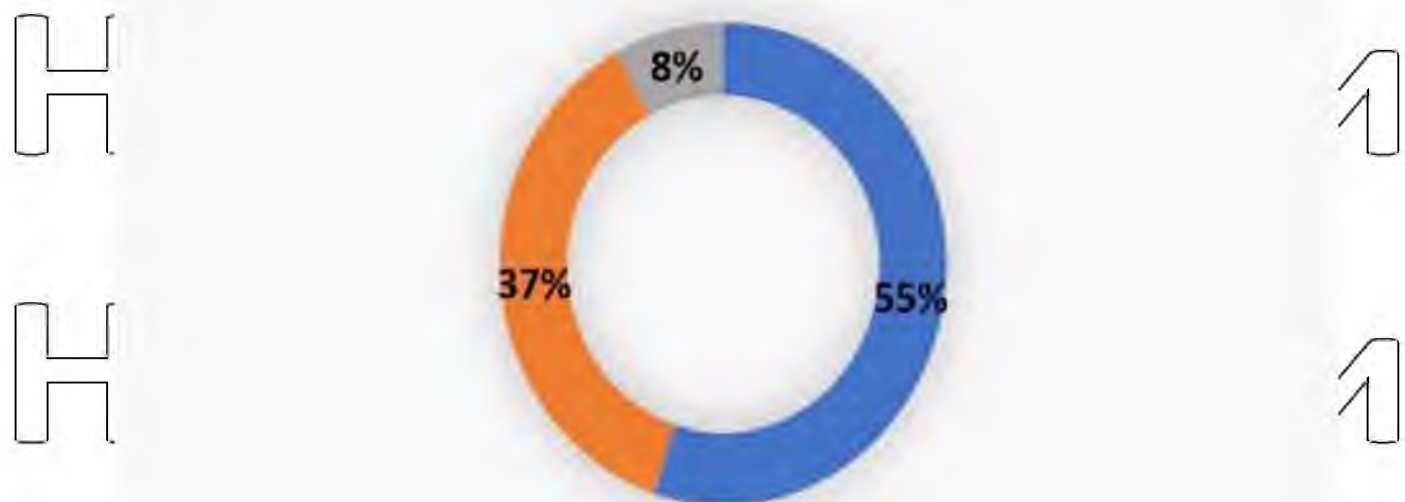
продовольчої проблеми

Джерело: [35].

НУБІП України

Частка населення, де сильно виражена проблема продовольства

■ Азія ■ Африка ■ Латинська Америка і Карибський регіон

Джерело: [61].

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Додаток А.3

НУБІП України

Глобальні продовольчі втрати в торгівлі

Частка втрат продовольства в ланцюгу постачання – торгівлі, %	Кількість країн
1,5-2,5	56
2,5-3,5	69
3,5-4,5	39
4,5-5,5	4
Понад 5,5	2
В середньому 3,0	170

Джерело: [Розраховано по даним аналізу інформації ФАО, 61].

НУБІП України

НУБІП України

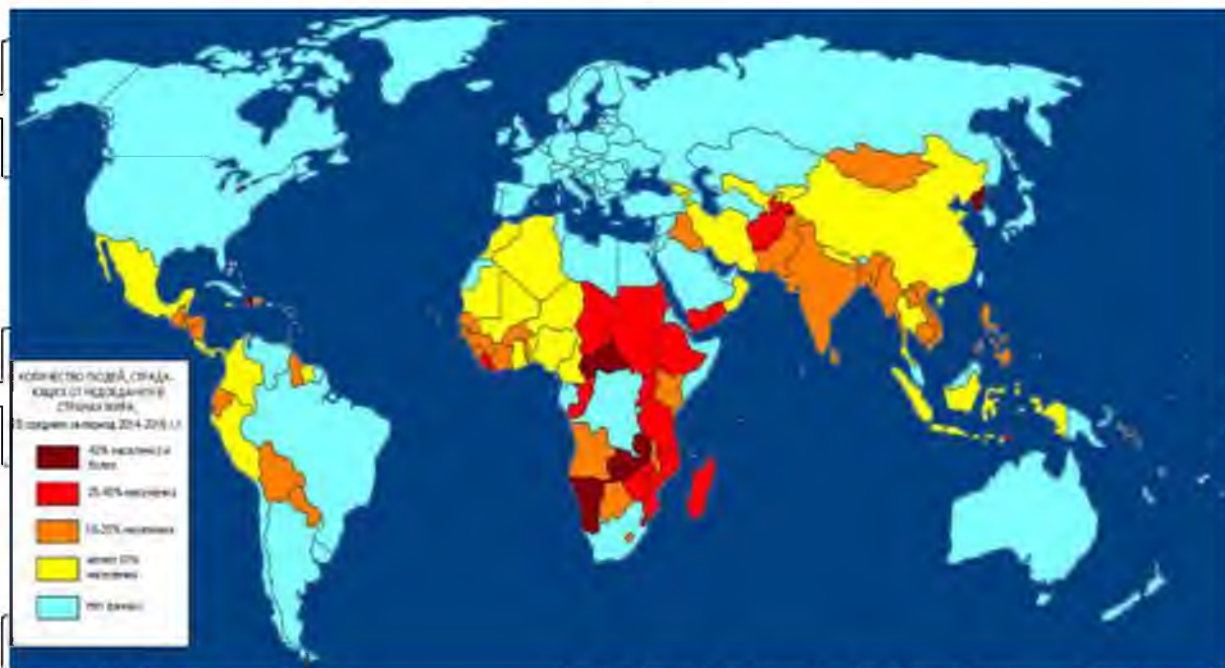
НУБІП України

НУБІП України

Додаток А.4

НУБІП України

Кількість людей по регіонам світу, які страждають від недоїдання у 2014 – 2016 р.

Джерело: [49].

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Делаток А.5

НУБІП України

Успіхи в боротьбі з голодом в країнах світу за період 1990-2016
(порівняння відносної чисельності голодуючих в % від загального
населення країн за період 1990-1992 і 2014-2016 р. р.).

Джерело: [48].

НУБІП України

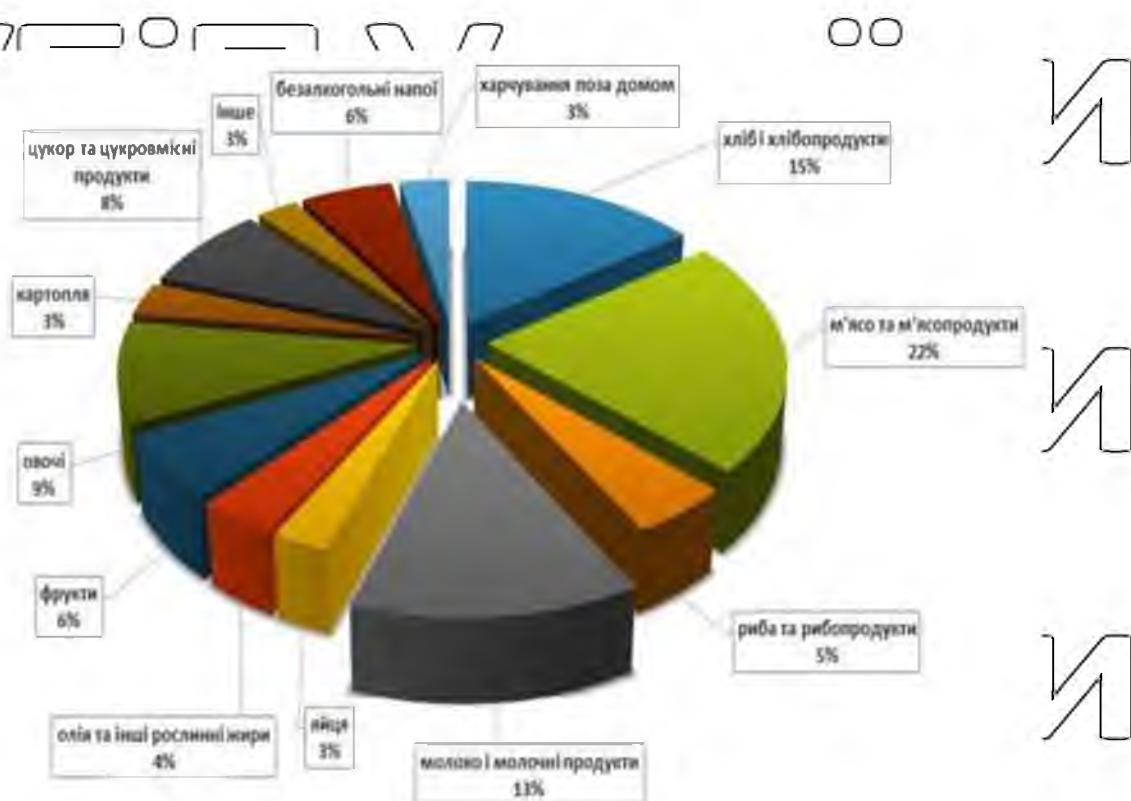
НУБІП України

НУБІП України

Додаток А.6

НУБІП України

Структура споживчих витрат на харчування у розрізі основних груп продовольства у 2016 році

Джерело [33]

НУБІП України

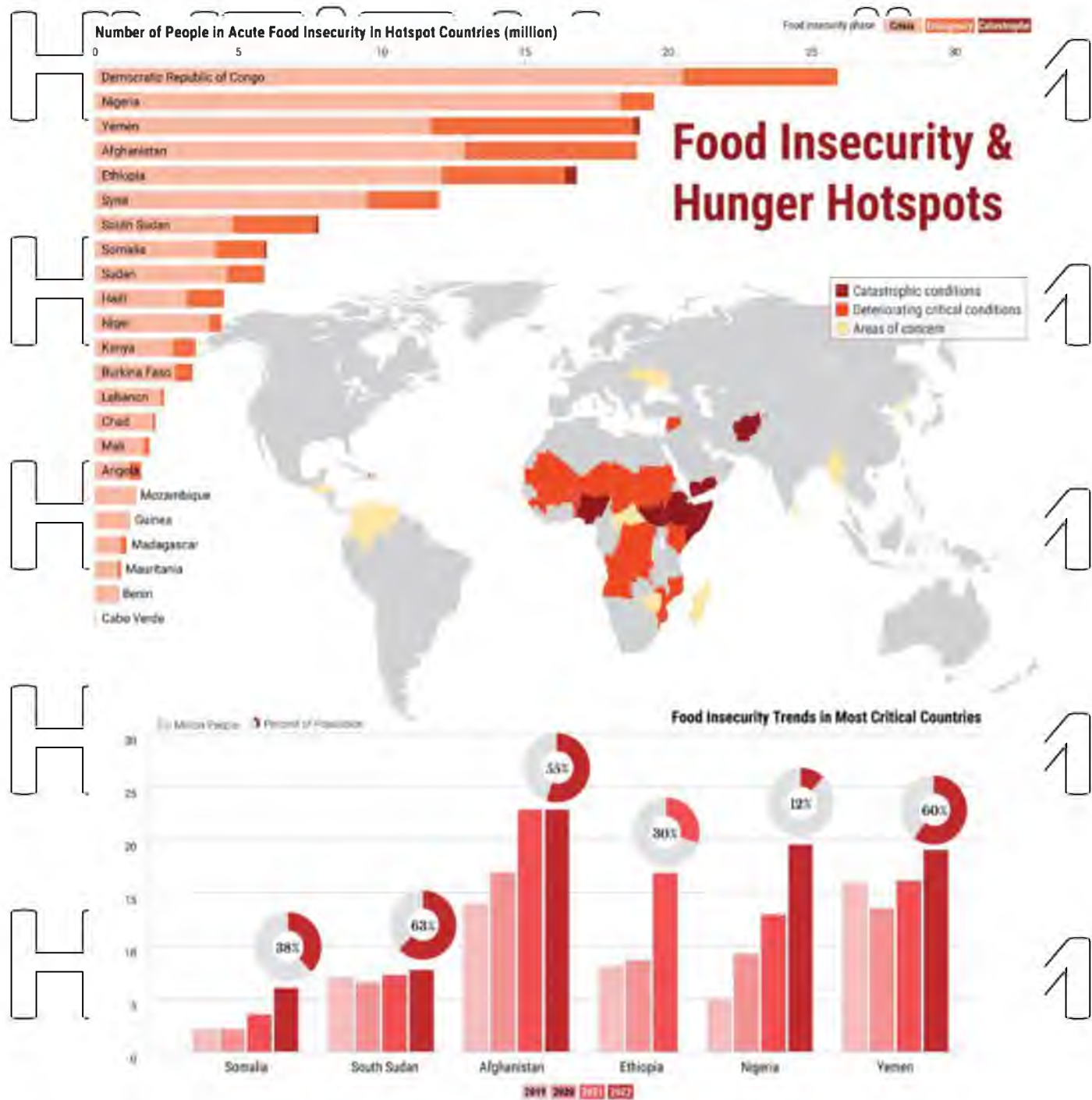
НУБІП України

НУБІП України

Додаток А.7

НУБІП України

Кількість людей із гострою нестачею продовольства (вказано відповідно до країн, де проблема вимагає уваги), 2019 – 2022 роки

Джерело: [6].

НУБІП України

НУБІП України

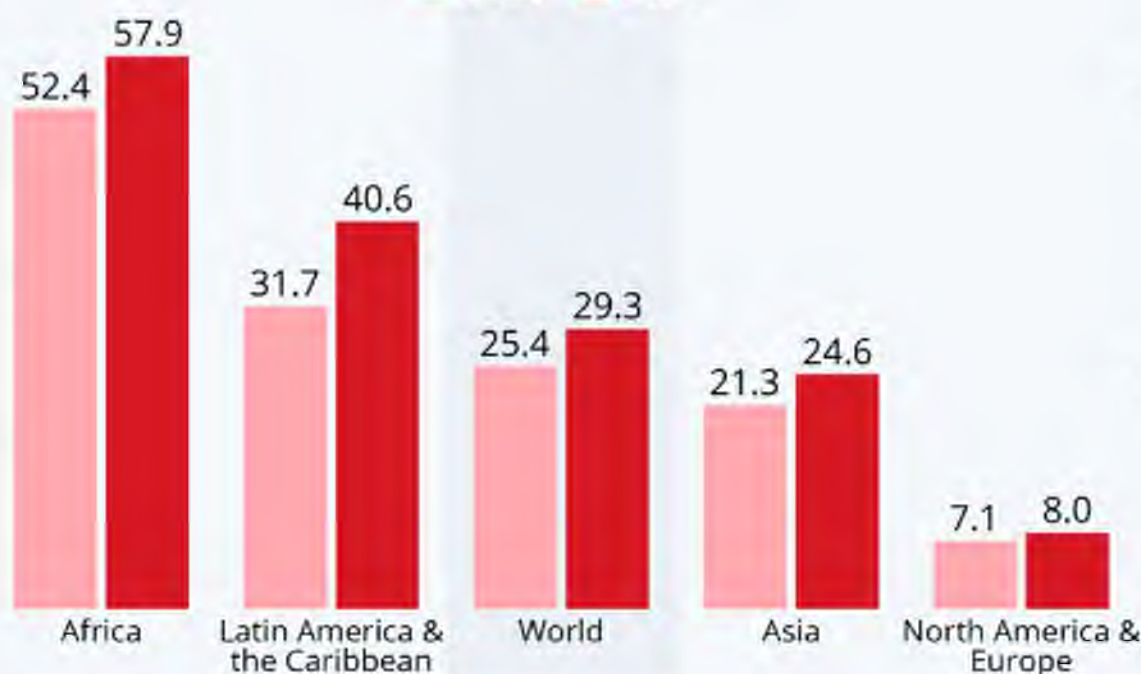
Делаток А.8

Вплив Covid-19 на глобальну продовольчу проблему (відповідно до регіонів та глобально) у 2019 та 2021 році

Covid Exacerbates World Hunger

Share of population experiencing moderate/severe food insecurity, by region (in percent)

2019 2021

Source: FAO | The State of Food Security and Nutrition in the World 2022

Джерело: [61].

НУБІП України

НУБІП України

НУБІП України

Як енергетична криза впливає на глобальну продовольчу безпеку 2019 –

2021 роки

Moderate or severe food insecurity in total population 2019-2021 average

3-year average percentage

Price change since 2021

% change in price

Natural gas is a major input for nitrogen-based fertilizers. With the cost of energy soaring in 2022, fertilizer costs have followed this trend, increasing input costs for farmers and decreasing crop yields for those who had to apply it sparingly.

Джерело: [61].

НУБІП України